

Birincikânun iptidasından itibaren 16 bin yoksula her gün yemek verilecek

Bir İngiliz gazetesi: "Tokyo" ya girmek Berlin'e girmek kadar mühimdir, diyor

Sene 25 — No. 8657 — Fıatı her yerde 5 kuruş

PERŞEMBE 26 Teşrinisani 1942

Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — Akşam Matbaası

Almanyann karşılaştığı içinden çıkılmaz zorluklar

Mısır çölünde ki bozgun, Amerikan Şimali Afrikasına asker çıkarmasından sonra Stalingrad önlerindeki yenilme, Almanları kara kışın başında, içinden çıkılmaz zor durumlara soktu. Moskova haberleri, Almanların elli bine yakın insan, birçok ağır malzeme kaybettiklerini bildiriyor. Bundan başka, Sovyetler iki yandan kuşatma hareketini başatabilirlerse büyük bir Alman ordusunun esir düşeceği de söyleniyor.

Alman milletinin uzun yıllardır katlandığı ve bütün dünyada hayranlık uyandıran sonsuz özveri ve türlü yoksulluklar pahasına elde ettiği zaferlerin, harbin dördüncü yılında böyle ters bir talihle karşılaşması memleket efkârında kim bilir ne acı ve eziler doğurur.

Afrika hareketi, müttefikleri henüz Avrupa'ya çıkarmış değildir. Sovyet saldırısı Ukrayna'yı Almanların elinden geri alacak bir kurtuluş harbi çapına varmadan belki çok uzaktır. Bu, bir anda iki tarafı yenilme ve kayıplara uğratmış büyük harbin bakından derin bir olursa olsun, dört yıldır zaferden zafere koştuğu halde bir türlü sulha erişememiş, yorulmuş, yıpranmış bir millet üzerinde yapacağı ruh sarsıntısı derin olacaktır.

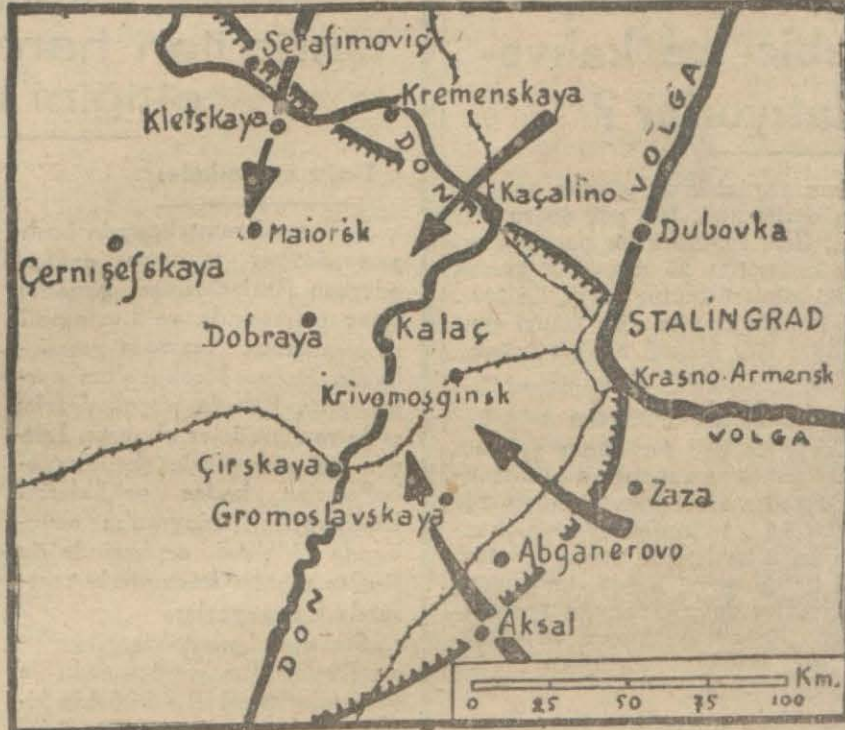
Bu gerilemelerin, harp ve askerlik dışında, en kötü neticesi halk kütlesinde, peygamberliğine inandığı insanların artık olacağı öneden kestiremediği, her dediğini yapmadığı düşüncesinin tuyanmasıdır. İki üç ayda biteceği söylenen Rusya seferinin aklından geçmeyen fedakârlıklara rağmen iki yıldır sona ermemesi, yakında alınacağı söylenen Stalingrad korkunç bir mezar haline gelmesi Almanyada bir inan buhranına başlangıç olacaktır. En yetkili Alman Seferinin Sovyet taarruz kudretinin yok edildiğini, Volga'ya varılmakla Rusyanın bel kemiği kırıldığını övüne kurtula söylemelerin, birkaç hafta sonra Rusların, cepheyi darmadağın edecek ölçüde bir taarruz peşgömleri, politikacılık hattı propaganda bakımından iyi bir görüş, büyük bir ustalık sayılmaz. Kısa zamanda sevimli, ünlü kahramanlar katına çıkan Mareşal Rommel'in, yükseldiği yerde de işte çabucak harcanması da ümit kırıcı talihsizliklerdendir. Büyük yıldızlar sönmüştür.

Sorub nedir?

İsviçre gazeteleri, bilhassa Alman dilinde çıkanlar, hep bu meseleyi çözmeye uğraşıyorlar. Onlara göre, ilk zamanlar Rusların bozulup Almanların ilerlemesine sebep, Rus ordularının güdümünde sivil politikacıların hakim olması, Almanyada ise bilgin ve erğin generallerin iş başında bulunması idi. Halbuki, acı denemelerden sonra Stalin, Parti komiserlerini harp işlerinden çıkardı, orduyu tam askerlerin eline bıraktı. Almanyada ise, geçen kış, büyük kumandanlar atıldı, ve Mareşal Goeringin geçenlerde söylediği gibi, güdüm ve yürütme, bütün mesuliyetlerle birlikte Hitler üzerine aldı, Alman Genel Kurmayı sadece bir danışmanlık vazifesini gördü. İsviçre gazetelerine göre, o zamandan beri işler tersine dönmüş.

Bu görüş doğru mudur, gerçekte, yüksek bir teknik ve geniş bir görüş isteyen harp işlerini, bütün dehasına, yüksek sezgilerine rağmen, nihayet bir sivil olan Führer mi idare ediyor, plânları mı yapıyor, bilmiyoruz. Muhtakkak olan şey, Hitlerin de nutuklarında gizlediği gibi, büyük bir hesap yanlışlığına dayanan Rusya harbinin, geçen yaz dahi umulan sonuca varmadığı, Afrika seferinin de beceri ile bitmediğidir.

Necmeddin Sadak

Stalingrad mntakasında cepheyi ve Rusların taarruz istikametlerini gösterir harita

Suikast dâvası

Suçluların talepleri reddedildi. Gelecek celsede iki şahit dinlenecek

Ankara 25 (Telefonla) — Ağırceza mahkemesi, temyiz nazım kararına uymuş ve suikast dâvası suçlularının mahkemesine bu sabah yeniden başlamıştır. Bozma kararı sebeplerinden o'lan doktor Payonun 2/3/942 tarihli raporu ile Abdurrahman Saymanın İstanbul zabıtaya verdiği 28/2/942 tarihli ifadesi okundu. Abdurrahman bu ifadenin sonlarına doğru, Ömerin yaptığı işi tereddüdsüz yapabileceğinden bahsediyordu. Doktor Payonun raporu çok uzundu. Okunması saat yarım kadar devam etti ve saat 14 de devam edilmek üzere celseye nihayet verildi.

Öğleden sonra Pavloftan işe başlandı. Pavlofta doktor Payonun 31 mart tarihli raporla 189 numaralı raporunun okunmasını istedi ve bunlarla Abdurrahmanın yalanet olduğunu ispat edeceğini söyledi.

Bundan sonra Kornilof Türkçe olarak okuduğu ve 7 maddede ayrılan bir talepleme ile evvelce dinlenen şahitlerin okunmıyan ifadeleri olduğunu ve bunların okunmasını istiyordu.

Avukat Ziya Şakir, Payonun raporlardan bahisle "bunlar hükümlerin aksini ispat etseydi mükemmel Abdurrahman müfteri vaziyete düşerdi" dedi ve polis enstitüsüne laboratuvarlarının nazım bulunan başka bir zatın da hükümlerinde tetkikat yapmasını talep etti.

Müddetlümün B. Kemal Bora mütalâalarını bildirerek, malûm vesitelerin aksini ispat etseydi mükemmel Abdurrahman müfteri vaziyete düşerdi" dedi ve polis enstitüsüne laboratuvarlarının nazım bulunan başka bir zatın da hükümlerinde tetkikat yapmasını talep etti.

B. Kemal Bora, Abdurrahmanın avukatı Şakir Ziya'nın talebini reddettikten sonra Temyiz mahkemesinin ilâmında dinlenmelerine ilânı.

Japonya ile sulh

Emperyalist emellerinden kurtulmadıkça yapılmıyacak

Londra 26 (A.A.) — Yorkshire Post gazetesi diyor ki: "Tokyo'ya girmek, Berlin'e girmek kadar mühimdir. Japonlar belki Almanyayı kılınca müttefiklerin Japonya ile uzlaşma sulhu yapacaklarını düşünüyorlar. Bunu reddediz. Japonya, yalnız bugünkü askeri rejimden değil, emperyalist emellerinden de kurtulmadıkça dünya için tehlikeli kalacaktır."

Cyrano de Bergerac (Sirano dö Berjerak)

Yazan: Halide Edib

Bugün beşinci sayfamızda

Edirne'nin kurtuluşu

Dün büyük tezahüratla kutlandı

Edirne 25 (Akşam) — Edirne'nin kurtuluşu bayramı büyük tezahüratla kutlandı. Orduyu temsilen şehre giren askerî kuta Ayşekadın'da Belediye heyeti tarafından karşılandı, kurbanlar kesildi. Atatürk anıtına çelenk kondu. Burada Etem Turanlıoğlu nutuk söyleyerek günün ehemmiyetinden bahsetti.

Kurtuluş günü münasebetle büyük bir geçit resmi yapıldı. Bütün şehir donandı. Akşam Edirneye gelen mebuslarla misafirler şerefine Belediye tarafından ziyafet, gece lisede münasere verildi.

zum gösterilen Alman büyük elçisi Von Papen'in kâhraman matmazel Roz ile Talyan sefaretbâsi kapıcısı Kostantin Liberal'in amme şahitleri sıfatıyla celp ve dinlenmelerine karar verilmesini istedi.

Heyet kısa bir müzakereden sonra, suçluların ve müddatı avukatın bütün taleplerini yersiz gördüğünden reddine, matmazel Roz ile Kostantin'in amme şahidi olarak dinlenmelerine ve duruşmanın 2/12/942 çarşamba sabahına bırakılmasına karar verdi.

Darlan'ın durumu

Avam kamarasına bir takrir verildi

Bern 26 (A.A.) — Neue Zürcher Zeitung'un Londra muhabiri yazıyor: Şimali Afrika vaziyeti Darlan'ın itimatlılığı kaldırarak kadar aydınlanmamıştır. Darlan, kendi salâhiyetinin sorumluluğu tahdit eden B. Roosevelt'in beyanatını bilmemesizlikten geliyor, sanki şimali Afrika'da Vichy rejimi devam ediyormuş gibi hareket ediyor. Mevkuf binlerce de Gaulle'cünün hâlâ serbes bırakılmaması memnunetsizliği artırıyor.

Londra 26 (A.A.) — Aralarında işçi partisinin Bevin ve muhafazakâr partisinin Duffi bulunan bazı mebuslar Avam kamarasına Darlan ile işbirliğini teklif eden bir takrir vermişlerdir. Bunda: "Bu münasebetler devam ederse İtalya ve tazyik altındaki memleketlerde bulunan dostlarımızın itimadı sarsılacaktır," deniliyor.

Bu sabahki yangın

Bu sabah saat 8 de, Küçükcamlıca 2/2 numaralı, Tefike ait evde yangın çıkmıştır. 3 kattan ibaret olan ev tamamen yanmış ve yıkılmıştır.

BU SABAHKI TELGRAFLAR

Sovyet taarruzu

Hususî bir tebliğe göre Sovyetler dün de ilerlediler ve 15 bin esir aldılar

Moskova 3 şehrin ve 5 meskûn mahallin geri alındığını, harp sahnesinde 6000 Mihver ölüsü sayıldığını, esirlerin miktarının 51 bine çıktığını bildiriyor

Londra 26 (A.A.) — Dün gece Sovyet Haberler bürosu şu hususî tebliği neşretmiştir: İkinciteşrinin 25 inci günü kitalarımız Almanların mukavemetini kırarak ileri hareketine devam etmişlerdir. Stalingrad - Harkov şimendifer hattı üzerinde bulunan Riçkovsk, Novomaksimov ve Starinaksimov istasyonları ve 5 meskûn yer zaptedilmiştir.

Riçkovsk, Don nehrinin şarkında Kalagın 30 kilometre cenebunda. Diğer 2 istasyon Don nehrinin kollarından Çir ile birleştiği noktadadır. Ele geçirilen mevkilerden ikisinde etrafı sarılan 22 noi Alman tank tümeni bozguna uğratılmıştır.

Dünkü muharebelerde yeniden 15 bin esir alınmıştır. Bu suretle 19 ikinciteşrinindenberi alınan esirlerin miktarı 51 bine çıkmıştır. Bu müddet zarfında alınan harp malzemesi 1300 top, 5000 nakliye arabası ve motörlü vasıtalardır. Dün muharebe sahnesinde 6000 Mihverci ölüsü sayılmıştır.

Dün geceki Sovyet tebliği ve eki

Londra 26 (A.A.) — Dün akşam neşredilen mütat Sovyet tebliğinde deniliyor ki: Stalingrada fabrikalar mahallesinde Almanlar daha birçok müstahkem mevkilerden atılmışlar, 500 kişi kaybetmişlerdir. Şehrin cenebunda Almanların Sovyet hatlarını piyade ve tank kuvvetleriyle delmek teşebbüsü boşa gitmiştir. Sovyet kitaları şehrin şimal batısında taarruz etmişler ve ilerlemişlerdir.

Moskova 26 (Radyo) — Stalingradın cenebunda Sovyet kitalarının muvaffakiyetli taarruzu devam ediyor. Almanlar piyade ve tanklarla Sovyet sağ cenebını yarmakla teşebbüsü etmiştir. Yapılan 6 hücum tardedilmiş ve Almanlar mevzilerini atılmışlardır. Bu muharebelerde insanlara ve malzemeye muazzam kayıplara uğramışlardır.

Sovyet hücumu hava kuvvetleri ardı arası kesilmeyen dalgalar halinde hücum ediyorlar. Almanların 9 av uçağı, Yunkers 52 tipinde 3 motörlü 15 nakliye uçağı düşürüldü.

— Zenginleşen köylüyü içkiye, kumara düşmekten korumak, bu

B. Hitler başkumandanlıktan çekiliyormuş

Londra 26 (A.A.) — Daily Sketch gazetesi, emniyetli bir kaynaktan aldığı bildirdiği bir habere göre, Führer'in, yalnız ünvanını muhafaza suretile Başkumandanlıktan çekilmediği kabul ettiğini, harbin genelkurmay tarafından idare olunacağını ve bunun da tadile uğrıyacağını öğrenmektedir. Olayların, Almanyada maneviyat üzerinde derin bir tesir yaptığı müşahade olunmuştur.

Nalçık'ın cenup doğusunda Almanların 3 hücumu tardedildikten sonra karşı taarruzu siperlerine girdi. Siperlerde takriben 150 ceset sayıldı.

Tuapse şimal doğusunda mevzil muharebeler oldu. Almanların 13 ateş noktası işgal edildi, 6 uçağı düşürüldü.

Rommel Elagehilat'ta mukavemet edecek

Bir yanını denize, diğer yanını tuzlu bataklığa dayayarak müdafaada bulunacak

Londra 26 (A.A.) — Libya'dan son gelen haberlere göre sekkizinci ordu Mihver kuvvetlerini takibetmece devam ediyor. Alman raporları Mihverin Elagehila'da bir cenebını denize, diğerini tuzlu bataklığa dayayarak müdafaada bulunacağını bildirmektedir.

Hava kuvvetleri Gird'de 2 hava meydanına taarruz etmiş, büyük yangınlar çıkarmıştır.

Tunustaki hareket

Londra 26 (A.A.) — Şimali Afrika'daki Müttefik karargâhının tebliğine göre birinci ordu hareketine memnuniyet verici şekilde devam ediyor. Hava faaliyeti artmıştır. Pazartesi ve salı geceleri Bizerte'ye taarruz edilmiştir. İlk hücum tayyare meydanına yapılmış, burada bir büyük, otuzdan fazla küçük infilâk olmuştur. İkinci taarruz 14 ilmana yapılmış, petrol depolarında yangınlar çıkmıştır.

Amerikan tayyareleri hava hâkimiyeti için mücadeleye faaliyetle iştirak ediyorlar. Salı günü Gabes civarında 7 İtalyan nakliye uçağı ve 14 uçağı düşürülmüştür.

Londra 26 (A.A.) — Maltadan kalkan avcıları tarafından dün 3 Mihver nakliye uçağı düşürülmüştür. Bunlardan biri 80 kişiyi naklecek büyüklükte, hiç görülmemiş bir tipte bir deniz uçağı idi ve Sicilyaya dönüyordu.

Bir kısım Alman kuvvetleri güç vaziyette

Moskova 26 (A.A.) — Sovyet kuvvetleri, Don üzerindeki Alman hatlarında, biri Seramovici, diğeri buradan biraz daha uzakta Stalingrad cenebunda iki büyük gedik açmışlar ve hâlen bunları genişletmekle meşgul bulunmuşlardır. Böylece, Serafimovici, Kotelnikovo, ve Stalingrad üçgenindeki Almanların durumu, yirmi dört saat zarfında, Don dirseğinde süratle yürüten Sovyet kuvvetlerini durduramadıkları takdirde, çok ümitsiz bir şekil alacaktır.

Kletskaya'yı geçen Rus kuvvetlerinin Tchenichevsk'i almaları, diğer taraftan da, ordu ve kitaların koruma üzere ellerinde pek az hava kuvveti bulunması yüzünden, buradaki Alman kuvvetleri yokedilmek tehlikesi karşındadır.

Reuter muhabirinin telgrafı

Londra 26 (A.A.) — Reuter ajansının Moskova muhabiri bildiriyor: Son 24 saat zarfında çetin muharebelerle rağmen Sovyetler ilerlemişlerdir. Don bozkırları binlerce Alman ve Rumen cesedile doludur. Almanlar intizamsız şekilde çekiliyorlar.

Italya'da

Halkın sulh lehinde bir nümayişi

Londra 26 (A.A.) — İngiliz hava kuvvetlerinin bombardımanına maruz kalan Cenova'yı bombardet eden İtalya Kırak ile Vellaht prens Humbertonun şehri gezdikleri sırada Cenova halkı, harbin bitmesi ve barışın teselsüne ait isteklerini göstermek maksadıyla pencerelere beyaz örtüler asmışlardır.

Torino ve Cenova'da bombardımandan müteessir olmayan bazı fabrikalar kalmışa da, bunlar çalışmamaktadır. Bunun sebebi, büyük sayıdaki işçilerin evsiz kalmasıdır.

Italya'da

Halkın sulh lehinde bir nümayişi

Londra 26 (A.A.) — İngiliz hava kuvvetlerinin bombardımanına maruz kalan Cenova'yı bombardet eden İtalya Kırak ile Vellaht prens Humbertonun şehri gezdikleri sırada Cenova halkı, harbin bitmesi ve barışın teselsüne ait isteklerini göstermek maksadıyla pencerelere beyaz örtüler asmışlardır.

Torino ve Cenova'da bombardımandan müteessir olmayan bazı fabrikalar kalmışa da, bunlar çalışmamaktadır. Bunun sebebi, büyük sayıdaki işçilerin evsiz kalmasıdır.

SÖZÜN GELİŞİ

Edebiyat

Vakası 19 uncu asrın son senelerinde Fransada geçen beş yüz sahifelik bir romanı yeni bitirdim. Vakamın Fransada yahut başka bir yerde geçmesinin ehemmiyeti yok. O devir realist roman-clarının şahı tarafından yazılmış ve bütün bir hayatı olduğu gibi vermek iddiasında olan bu eserin, içindeki kalabalığa, vakaların sayısız çeşidine, sahifeler süren karakter incelemelerine, ev, eşya, sokak, kuyafet tariflerine rağmen kısa bir hayat parçasının beş yüz sahifelik, bin sahifelik bir kitaba sığmayacak kadar geniş olduğunu derinden derine hatırlatan bir tarafı var. Kudretli kalemile bütün bir hayatı kucaklamak arzusunda olan muharrir nihayet beş altı adamın bir iki güzel kadına besledikleri muhabbetin, sonu saadet veya felâketle biten bir iki aşk macerasını, bunun dışındaki her şeyi silerek, nakletmekten ileri gide-miyor.

Muharrir bize öyle bir şehir takdini ediyor ki sokaklarında arabalar yalnız vakamın cereyan ettiği eve bir iki yeni şahsiyet getirmek için doluyorlar. Öyle bir sokak tarif ediyor ki oradaki yüzlerce evden yalnız biri hayatla doludur. Ötekiler bomboş. Öyle çok odalı bir ev anlatıyor ki onun yalnız bir odasını ve o odaya giden merdiveni biliyoruz.

Nihayet muharrir bize öyle insanlar tanıtıyor ki romanda bir aralık görünüp vakamın cereyanına edecikleri hizmeti etkileten sonra ebediyen kayboluyorlar. Bir şehir nüfusu içinde roman-da bize görünen yüze yakın insandan ancak üç veya dördünü yalnız bazı taraflarile kuvvetle tanıyoruz. Fakat insan olarak başka tarafları tamamille meçhulümüz. Öyle ki bu taraflarından ba-kılırsa her biri yemeyen içmeyen, alış veriş etmeyen, hayatın bir bir zaruri işlerinden hiç birini görmeyen mahfûklar olarak kal-mışlardır. Fakat bu realist romanın bütün güzelliği de hakikati muvaffakiyetle gölgelemesinden ileri geliyor.

James Joyce adında bir İngilizmuharririnin bir adamın yirmi dört saatini bütün tafsülatile anlatan sekiz yüz sahifelik bir ro-manı varmış. Bunun, okunması en müşkül, dayanmak için Eyüp sabrı isteyen bir eser olduğunu söylüyorlar. Realist olmak iddia-sının en komik kitabı şüphesiz budur. Hakikatten hiç bir şey feda etmeyen bir eser gün gelecek tahmin etmek çok müşküldür. Şevket Rado

Mahkemelerde:

Bir daha mı? Tövbeler tövbesi...

Sultanahmet üçüncü sulh ceza mahkemesinin mübaşiri kapıyı açtı. Yüzü gözü yaralar, kan bu-luşıkları içinde, üstü başı çamur-lara bulanmış, tıraş uzamış, otuz yaşlarında, kısa boylu, zayıfca bir adam içeriye girdi, hâkime kan-dilli bir temennâh çaktıktan sonra suçlu sandalyesine geçti. Adı Suphi imiş. Gizlenemeyecek de-recede sarhoş olmak, umumi âda-ba uymayacak hareketleri hâlâ izaç etmek suçlarından mahke-meye verilmiş. Hüviyeti tesbit edilip evrak okunduktan sonra hâkim sordu:

— Suphi! bak, sen kendini bi-li-meyecek derecede sarhoş olmuş-sun.

Suphi ellerini uğuşturup boyun bük-tü:

— Olmuşum bay hâkim!
— Niçin bu kadar içtin? Şu dar zamanda içkiye bu kadar pa-ra verip üstelik suç işlemek, âle-me de kepeze olmak doğru mu?

— Bay hâkim; Parayı veren ben değilim. Han, insan insanın şeytanıdır, derler ya; çok doğru söz-müş. Ben seyyar satıcılıkla gündelik ekmeğ parasını zor ka-zanan bir adamım. İki düskü-nü de değilim. Ayda yılda bir ke-re elime geçerse biraz içerim. Ve-lâkin bu sefer öyle olmadı. Ak-şam üzeri arkadaşlardan biri lo-kantaya davet etti, karşı karşıya bir kaç kadeh parlatalım da hem kafalarımızı cilâlırsın, hem de biraz deritesilem, dedi. Bir kaç kadeh parlatalım derken kend-i mi parlatmışım. Şu halime bak-mış. Her tarafım yaralar içinde. Nerede olmuş bunlar? Hâlâ bey-nimin içi ateşler gibi yaniyor, büt-tün vücudum ağrılar, sıızlar içi-nde. Neden bu hale gelmişim? Hiç birinden haberim yok. Yemek arasında bir şişe doksanlık rakı içtim. Eh, şöyle çıkar keyif ol-muşum. Bunun üzerine arkada-şım, birer de şarap içelim; rakıyı cilâlandırırsın, dedi. Cilâlandırma-şaydı. Tuttum iki şişe de misket şarabı içtim. Bu şarabın son barda-ğını doldurduğumu biliyorum. Ondan sonrasından haberim yok. Sarhoş demek, en kepeze adam demektir bay hâkim, işte, ben de sarhoş oldum. Gene kabahat ar-kadaşında. Beni o hale getirdik-ten sonra sokağa salıvermiş. Ken-di kendime kalkıp sinemaya git-mişim amma, nasıl gittiğimin farkında mıyım?

— Sinemada bağırıp çağır-dığın gibi, herkesin karşısında sinema-nın içinde su dökmüşün, umumi âdaba aykırı işler yapmışsın.

Suphi derin derin içini çekerek başını salladı:

— Vallahi, hâkim bey! Yap-tım desem de yalan, yapmadım desem de... Ötündeki kâğıdı ya-zanlar durup dururken bana ifti-ra edecek değiller ya. Demek ki bu işleri yapmışım. Söylüyorum ya! Sarhoş oldum. Yapmışımdır.

Türk halıcılığı

Londra 25 (A.A.) — Elde dokunan Türk halısının sanat bakımından ol-duğu kadar ev eşyası olarak kullanılması bakımından da ehemmiyeti dün Türkiye başkonsolosu bay Nebil Ak-çer'in huzurunda Londra Halkevinde toplanan birçok dînleyiciler karşın-da bay Atanasoğlu tarafından belirlil-miştir. Bu zat şöyle demistir:

«Türkler halıcılık sanatında üstat-dırlar. Bir çok bakımdan İranlıların usullerini ilâh etmişlerdir. Modern garp ekseriya dikkate şayan bir neti-ce elde edemeden Türk eserlerini tak-lide kalkmışlardır. Fakat bu eserleri taklit etmek imkânı yoktur. Londra Türkiye'nin bu imalatı için her zaman mühim bir mahreğ olmuştur. Türk halılarının İngiliz mallarile mübade-lesini bu noktadan arttırmak lâzım-dır. Bu gibi mübadeleler aileların ta-mamile ayrı olan sınıfları dolayisile İngiliz halıcılık endüstrisine hiç bir vechile zarar vermez.»

Altın fiati

— Vallahı, hâkim bey! Yap-tım desem de yalan, yapmadım desem de... Ötündeki kâğıdı ya-zanlar durup dururken bana ifti-ra edecek değiller ya. Demek ki bu işleri yapmışım. Söylüyorum ya! Sarhoş oldum. Yapmışımdır.

Şekere zamdan sonra...

Mahallebicilerin müşterisi gittikçe azalıyor

Kahvelere devam edenlerde hiç bir fark yok — Mahallebici ve kahve-ciler neler anlatıyorlar?

Kesme şekerin kilosu 530 kuruş, toz şekerin kilosu da 507 kuruş yük-seldikten sonra mahallebi, tavuk göğ-sü, aşure, sütlâç, tahana helvası, pasta gibi tatlılarla boza, şıra, kah-ve, çay, salep gibi içeceklerin fiat-leri de yükselmıştır.

Mahallebi, tavuk göğsü, aşure ve sütlâcin tabağı Beyoğlunda 40, İs-tanbul tarafında 30 kuruş satılmak-tadır. Beyoğlunda bir bardak şıra, boza ve salep 25, İstanbulda 20 ku-ruştur. Beyoğlunda bir iki büyük kahvehanede çay ve kahve 20, diğer-lerinde 17,50, İstanbulda ise 12,50, 15 kuruş aramaktadır.

Mahallebicilerde pekmezle yapı-lmış aşure ile boza da bulunmakta ve bunlar, şekere yapılanlardan beş kuruş eksikine verilmektedir. Pek-mezle yapılmış şıranın bardağı da 20 kuruş satılmaktadır.

Mahallebicilerin müşterisi azaldı mı?

Mahallebicilerin anlattıklarına gö-re, şekere zam yapılması, müşterile-rin azalmasına sebep olmuştur. Bir mahallebici dedi ki:

«Öyle müşterilerimiz vardı ki gün-de iki üç defa dükkânımıza gelir ve hiç değişse 3 - 5 tavuk göğsü, mahal-lebi, yahut sütlâç yiyip giderdi. Fa-kat şimdi o müşterimiz bir defacık bile dükkânımıza göremez olduk. Tabii adameğizim...»

Mahallebici, birdenbire sözünü kesti ve sanki büyük bir hata işlemiş gibi (pardon) dedikten sonra devam etti: «Tabii sayın müşterimizin hakkı var. 40 kuruştan dört, beş porşyon tavuk göğsü, sütlâç veya mahallebi yese 160 - 200 kuruş eder. Bir günde bu parayı verecek babayığit müşteri-zor bulunur. Bir günde bir mahalle-biciye bu kadar para bırakacak bir müşteriyi nasıl babayığit buluyorsam 40 kuruş bir tabak sütlâç yiyecek bir müşteriyi de ondan daha üstün bir kahraman buluyorum.»

Başka bir mahallebici de dedi ki:

«İyi ki hamur tatlısı yapılmıyor. Şekerin bu kadar pahalı olduğu bir sırada bir de hamur tatlısı yapmış ol-saydık ufacık bir parça ekmeğ ka-dayının porşyonu 80 kuruştan aşı-ğı idare etmeyecekti. Hele müşteri-bunu kaymaklı da isterse 100 - 120 kuruş edecekti. Artık ne ekmeğ ka-dayının, ne de tulumba tatlısının

yanına varılabiliirdi! «Boğaz nankör-dür derler ya... İşte pek doğru bir söz... Üstü kaymaklı bir porşyon ek-meğ kadayını 25 kuruş, 20 kuruşa yediği günleri unuttur da bugün 100 - 120 kuruş da olsa aynı tatlıyı gene isterdi... Kır boğaz, nankör boğaz... O, doymaz, doymak da bilmez...»

Kahvelerde

Kahve ve çay fiatlarının artması, kahvelerdeki kalabalığı azaltmamış-tır. Harbden evvel kahveyi 3-5 kuruşa içenler 7,5 - 10 kuruşa yükseldiği za-man nasıl içmişlerse, bugün de 15 - 17,5 hattâ yirmi kuruş bir bardak çayı ve bir fincan kahveyi içmekte-dirler. Kahveciler bunun tiryakilik-ten ileri geldiğini söylüyorlar. Bir kahveci diyor ki:

«Nasıl ki sigara bırakılmaz, yahut güç bırakılırsa çay ve kahve tiryakiliği de öyledir. Fakat bu, yalnız kahve ve çay içmek tiryakiliği değildir. Bundan daha galip olanı kahvede oturmak tiryakiliğidir. Kah-veye gelenler arasında öyle müşteri-lerimiz vardır ki kahve, çay içmez, bir gazoz alır, yahut bir lokum yer dört beş saat kahvede oturur, arka-daşlarla konuşur, isterseniz siz kah-vede oturmak tiryakiliğine bir de konuşmak tiryakiliği ilâve ediniz. Bu tiryakilikler varken kahvenin finca-nı 30, çayın bardağı 40 kuruş da olsa kahvelerin müşterisi gene azalmaz.»

Kahvelerde oyun

İstanbul tarafında bulunan bir kahvenin sahibi de dikkate şayan şu sözleri söylemiştir:

«Müşteriyi kahveye bağlayan en esash şey, iskambil, tavla ve domino taşlarıdır.»

Kahveci, kahvedeki kalabalığı gös-tererek:

«İşte, dedi, şu tavla, iskambil o-yunları içinde öyleleri vardır ki ye-niğildiği için 100, 150, hattâ 200 kuruş kahve ve çay parası vererek gider.»

Kahveci, derin derin içini çektik-ten sonra:

«Çalışma devrindeyiz, dedi, böyle bir zamanda kahvede iskambil, tav-la başında vakit geçirmek, boş yere para kaybetmek hiç de doğru bir hareket değildir. Elimde olsa dünya sulha kavuşuncaya kadar kahveler-den her türlü oyunu kaldırırdım.»

Cemalettin Bildik

Reisicumhur

Dün Bağdat elçimizi kabul etti

Ankara 25 (A.A.) — Reisicumhur İsmet İnönü bugün saat 12 de Bağ-dat elçimizi Cevat Üstünlü Çankaya-daki köşklerinde kabul buyurmuşlar ve hakkında bir iltifat olarak kend-i-sini öyle yemeğine alıkoymuşlardır.

Tarım kredi kooperatifleri

Ankara 25 — Türk çiftçi ve köylü-sünün harb sonunu borçsuz olarak karşılayabilmeleri için bazı tedbirler alınmaktadır. Tarım kredi koopera-tiflerinin ihtiyat akçelerine Ziraat bankasınca verilmekte olan yüzde iki faizli yüzde dörtte çıkarılması esas itihari kararlarıdır. Harb ekon-omisinin devamı münnetince kredi kooperatifleri tarafından tatbik edil-mekte olan yüzde altı faizli yüzde 7 buçuk çıkarılması da ayrıca tetkik edilmektedir.

Meclisin dünkü toplantısı

Ankara 25 (A.A.) — Büyük Millet Meclisi bugün doktor Mazhar Ger-menin başkanlığında toplanarak İz-met cezaevinde mahpus Hüseyin Avni Parmaksız ile Şakir Tandoğmuşun ce-zalarının affı hakkındaki kanunun birinci mükazeresini yapmıştır.

Meclis cumartesi günü toplanacak-tır.

Fransanın antillerdeki filosu müttefiklerle iş birliği yapacak

Londra 25 (A.A.) — Alman radyo sunun Vichy'den aldığı bir habere atfen bildirildiğine göre, çarşamba sa-bahı Fransanın Antillerdeki filosu-nun kumandanı amiral Robert ku-mandasındaki filo ile beraber İngiliz ve Amerikalılara iltihak etmiştir.

Almanyanın karşılaştığı içinden çıkılmaz zorluklar

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Rommel, bilinmez bir kudretle, çöldeki kayıplara rağmen kendi-ni yeniden toplar, İngilizleri tekr-ar Tobruğa, hattâ Elaleme'ne kadar geri sürer. Olabilir. Fakat, İngiliz ve Amerikalılar Afrika-da atmak artık imkânsızdır. Tehlike, bir daha Mısırdan gel-mese bile garptan, Cezayirden, dayanılmaz bir sel baskısı halin-de olacaktır.

Stalingrad önlerindeki Sovyet taarruzu çok gelişmez, Almanlar yeni bir huzla karşılık akınlara başlar ve eski yerlerinde tutuna-bilirler. Olagandır. Ancak, Ber-linde denildiği gibi Rusyanın bel kemiği kırılmadı, Almanları da şaşırtacak şekilde Avrupa'dı.

Müttefikler de Gvralda karası-na ayak basamazlar. Kabul ede-lim.

Bütün Avrupanın üç tarafını kaphyan bu muazzam cephe-de, harbe yeni giren taze ve zengin düşman yığınları karşısında kaç yıl süreteği belli olmayan bir mü-dafaa harbi, Almanyanın ne de-rece işine yarar? İnsan dayanı-mının ölçüsü nedir? Bilmedenin gözüm noktası asıl buradadır.

Necmeddin Sadak

Bir müteahhit ortadan kayboldu

Remzi adında bir müteahhit, hükûmete ait bir iş için teah-hüde girmiş, ortağı Ekremle 100 bin liraya yakın para çek-tikten sonra ortadan kaybolmuş-tur. Ekrem yakalanmış ve tevkif edilmiştir. Remzi aranıyor. Key-fiyet Ankara millî koruma mahkemesi tarafından İstanbul

HARB DURUMU

Sovyet kuvvetleri merkezde ve şimalde de taarruza geçtiler

Moskova, Stalingrad mıntaka-sında ileri hareketinin devam ettiğini bildiriyor

Doğu cephesinde:

Stalingrad mıntakasinda başlı-yan Sovyet taarruzu devam ederken Ruslar daha şimalde Rzev cephesinde ve Leningrad'ın cenubunda taarruza geçmişlerdir. Rzev Moskova'nın gar-bındadır. Burada birçok defalar çetin muharebeler olmuştur. Lon-dra Rusların ghrin kenar ma-hallelerine kadar geldiklerini bildiriyor. Leningrad'ın cenu-bunda Volkof cephesinde de Ruslar mühim kuvvetlerle taar-ruza bulunuyorlar.

Stalingrad mıntakasına gelince, Ruslar burada üç ordu ile yani takriben 450 - 500 bin ki-şilik bir kuvvetle taarruza de-vam ediyorlar. Çünkü Sovyet tebliği ghrin şimalinde, cenu-bunda ve garbında Sovyet kitalarının ilerlediklerini ve birçok yerlerin geri alındığını bildir-mektedir. Şehrin şimalinden ge-len kol birçok meskün mahalle-ri geri aldıktan sonra Stalingrad'da fabrikalar mahallesinde mü-dafada bulunan Sovyet kitala-riyle birleşmiştir.

Şehrin garbındaki kuvvetler 40 kilometre ilerlemişler, Har-kof'a giden şimendifer hattını kesmişlerdir. Cenubdaki kol da 15 kilometre ilerlemiş, muh-telif mahalleri ele geçirmiş, Ka-radenize giden şimendifer hattı-nı kesmiştir. Sovyet kitaları Don nehrini geçmişler ve Don dirseği içinde 6 - 10 kilometre ilerle-mişlerdir. Burada birçok ma-haller geri alınmıştır.

Londra'dan gelen bir habere göre şimalden ve cenuptan iler-liyen Sovyet kitaları birbirine yaklaşmaktadır. Bu kuvvetler

birleşirlerse 300 bin kişilik Al-man kuvveti cember içine alına-caktır. Mamafit henüz iki kuv-vetin arasında 40 millik bir me-safe vardır.

Alman tebliği, Rusların Al-man hatlarını yardıklarını kabul etmekte ve icabeden tedbirlerin alındığını bildirmektedir. Al-manlar bu mıntakaya acele ihti-yatlar gönderiyorlar. Berlin, bir Sovyet kolunun Stalingrad'da fabrikalar mahallesine girdiği-ni kabul ediyor. Fakat bunun motörize kuvvetler olduğunu, gedik kapatıldığını, piyade-nin bu kuvvetleri takibedeme-diğini ilâve ediyor.

Şimali Afrikada:

Sekizinci ordu Agedabia ile Elagehila' arasında ilerlemekte-dir. Şimdi Elagehila'a 40 kilo-metre mesafede bulunuyor. Mih-ver kuvvetlerinin burada muka-vemet göstermeleri ihtimaline karşı İngilizler ağır toplar getir-iyorlar.

Tunusta mahallî çarpışmalar olmaktadır. Alman ve İtalyan-lar buhrada Bizerte ile Tunus arasında 50 kilometre yarım ku-turlu bir müdafaa kavisinde bulunuyorlar. Zirhlı kuvvetler daha cenupta da faaliyet bu-lunmaktadır. İngiliz gazeteleri burada çetin muharebeler ola-cakını tahmin ediyorlar ve Al-manların büyük hava kuvvetle-ri getirdiklerini söylüyorlar. Müttefiklerin Şimali Afrikada-ki Fransız kuvvetlerini tensik ederek bunlarla birlikte hareket etmek istedikleri anlaşılmakta-dır. Bunun için biraz zaman geç-mesi lâzım gelecektir.

KUŞ BAKIŞI:

Ayak ve baş ölçüleri

Fransız gazeteleri şu garip ha-beri veriyorlar: Avrupanın bir çok memleketlerinde insanların a-yakları büyümeğe, başları küçül-meğe başlamış!... Bir gazet diyor-ki: «Fransanın ekser büyük şe-hirlerinde şubeleri bulunan bir kundura müessesesi sahibi bize şu sözleri söylemiştir: Ötedenberi 39 numara gilen müşterilerimiz şimdi 39,5 - 40, 40 numara giyen-ler 41 numara ayakkabı isteme-ğe başladılar. Bunun sebebinin araştırdık ve şu neticeye vardık: Bir zamanlar yumuşak derilerden yapılan ayakkabılar ayaklara bir eldiven gibi tıpatıp uyardı. Bu kunduralar ayakların fazla büyümesine mâni olurdu. Şimdi kaba derilerden, tabanı tahta ayakkabılar yapıyor. Bunlar tabii ayağa tamamı tamamına uymuyor, bir parça bol oluyor. Ayaklar bu bol kunduralar içinde rahatça büyüyebiliyor...»

Kundura mağazası sahibinin söyledikleri makuldür, mantıklıdır. Fakat bundan dolayı canı-mız sıkılmıyacaktır. Dünyanın bugünkü karışık vaziyetinde ayakların bir parça büyümesinin hiç bir ehemmiyeti yoktur. Bu büyüme her halde sulhün gelme-sine mâni olacak değildir. Hem esasen ayaklar pek yavaş büyü-düğü, üç dört senede ancak ya-rım numara farketdiği için şikâh

bakımından da endişe edilemez. Bütün mesele giyecek ayakkabı bulmaktır. Bunu bulduktan sonra bir parça büyük olsa da zararı yoktur!...

Başka bir gazetede insanların başlarının küçüldüğünden bah-sediyor ve diyor ki: «Geçen gün Lyon şehrinde şapka mağazala-rından birisine bir müşteri gir-miş. Verilen şapkayı başına ge-çirince kulaklarına kadar indig-i ni görmüş: «Galiba yanlış nu-mara verdimiz» demiş. Bakmış-lar, numara doğru, fakat şapka büyük geliyor. Mağazanın sahibi derhal işi anlamış ve müşteriye sormuş:

— Affedersiniz, üç senedenbe-ri kaç kilo zayıfladığınızı sor-a-bilir miyim?

— 15 kilo.

— O halde size eskisinden bir buçuk numara daha küçük şap-ka lâzımdır. Her on kiloda baş bir numara daha küçülür.

Filhakika bir buçuk numara daha küçük bir şapka çıkarmış-lar, tamam gelmiş!

Ayaklar büyüyor, başlar küçül-üyor!... Bu hal uzun müddet sürerse istikbalde Avrupalılar çok garip şekilde insanlar olaca-lardır. Çok şükür ki Türkiye ayak-kabı ve şapka ölçüleri değişmemiş olan nadir memleketlerden biri-dir.

«Bayer» salibini tanıyor musunuz?

İyice hatırlınızda tutun.

O. bütün dünyada şöhret bulan ve milyon-larca insanın ızdırabını dindiren, onlara şifa veren Alman ilaçlarının âlâmetidir. «Bayer» ilaçlarının her ambalajında bu âlâmet vardır.

O. İtimadın remzidir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Belâ fırtınası altında
bile intizam
bozulmamalıdır

Anadoluda oturanların hakkı bir şikâyeti var:

Geçen cuma günü Marmara büyük bir lodosa çalkandı. Haydarpaşaya Köprü arasında işleyen vapurlar da intizamını kaybetti. Bunun neticesi olarak, şehrimizden Anadoluya mektuplar, gazeteler, havaaleler gidemedi! Kim bilir kaç yurttaşın kaç mihim işi sekteye uğramıştır...

Halbuki meselâ karşıdan karşıya geçmeğe ille niyet edince Üsküdar'dan, Kuzguncuktan, o da olamadıysa Boğazın daha ötesinden en müthiş lodoslarda bile gemek mümkündür. Gazetelerimizi, mektuplarımızı sevk etmek vazifesini yüklenenler de aynı şeyi daha kolaylıkla yapabilirlerdi. Bilhassa Avrupa yakasında olduğu gibi Asya kıyısında da postanın emrinde otomobiller, arabalar vardır. Böylelikle öğleye doğru kalan tren bile postanın yetiştirememiş olması eseflenecek bir haldir.

Şayet vaka bir tek olsaydı, tesadüf hamleder: «O günkü memurların ihmalleri!» der, geçerdik. Fakat ne yazık ki, yine bu sene içinde başka gevşeklikler olmuştur.

Bir misal:

Demiryolu üzerinde kazanın vukua gelmesi bizim memleketde has değildir. Onun için bundan bir buçuk iki ay evvelki şiddetli yağmurlarda kilometrelerce uzunlukta bir hat üzerine toprakların kayması olağan iş sayılabilir. Fakat bahsettiğimiz hâdise üzerine, vilâyetlerimiz arasında posta intizamı tam beş gün sekteye uğramıştır. Şayet Tatarâğası çıkarılışydı menzile daha önce ulaşır.

Demiryolunu yağmur toprakla tıkadı diye bu kadar uzun müddet muhabere kesilmesini de asrın icaplarına alıyan havasımız kabul edemez. Kaç dereden kaç su getirilsen: «Mazeer dileyemeyiz!» diye kulaklarımız tıkarız. — Araba, otomobil, tayyare, tank çıkarmaydı. Posta intizamı en kısa zamanda karadan, havadan, dereden, selden geçirilmeliydi!

Yine bir vilâyet merkezimizde: Tren öğleden sonra bir buçukta geleceken yarım saat üç çeyrek teahhur yapıp; mektupları postaneden iki yüz metre ilerideki evlere ancak ertesi sabah dağıtılır.

Gönül buna da kâil olamıyor.

Gazete kolleksiyonlarını karıştırırsam, Türk postalarının mükemmelliğine ve diğer dairelerimize model olması, orarlardan postamıza stajiyer gönderilmesi icabettiğine dair yazdığım yazıları çıkarr, gösterebilirim. Postacılarımızdan bir çokları, meleklerine teallük ettiği için kendileri hakkında eskiden yazdığım bu fıkraları ihtimal unutmamışlardır; nitekim kaç defa bahsi geçti, bunları bana kendileri hatırlattılar. — Fakat o rekorlukla bu haller birbirine uymuyor. Tenkidimden dolayı bana güvenmesinler.

Lodostu, yağmurdu, meltemdi, böyle pestenkerani sebepler bizi yolumuzdan alıkoymamalıdır. İçinde bulunduğumuz şu seneler, insanları ateş yağmuru, belâ fırtınası altında dahi süratlen şaşmamağa mecbur kılıyor. Ancak öyleleri hayatta kalbur üstü kalıyor. Normal zamanda alıştığımızdan azıcık başka türlü oldu mu, şaşalamamağı, intizamı bozmamağı şeref saymalı; fevkalâdeliklere karşı spor yapıp gibi kendimizi alıştırmalıyız.

Postacılar, şimdiye kadar diğer devaire mükemmeliyetlerle tefevuk ettikleri gibi bunda da ön ayak olmalıdırlar.

(Vâ - Nû)

Rakı masasında kavga

Arif ve Cemil adlarında iki kişi evvelki gece beraber meyhaneye gidip rakı içmişler, sarhoş olduktan sonra aralarında evcele geçen bir alacak meselesini hatırlayarak münakaşaya başlamışlardır. Diğer müstetiler araya girip ayırmak istemişlerse de iki sarhoş işi büyümüşlerdir. Kavga Cemil tabancasını çekerek Arifin üzerine üç atış etmiş ve üç yerinden ağır surette yaralamıştır. Vaka yerine gelen polisler yaralı Arifi hastaneye kaldırmışlardır. Cemil de yakalanmıştır. Müddeiummülük ve zabıta tahkikata başlamıştır.

★ Fatih'te oturan Kâzım adında bir tramvay durmadan atlamak isterken düşmüş, başından yaralanmıştır. Kâzım Gureba hastanesine alınmıştır.

ŞEHİR HABERLERİ

Ekmek darlığı
kalmadıUnkapanı fırını çıkaracağı
ekmek miktarını
arttırıyor

Vilâyet tarafından alınan tedbirler neticesinde dünden beri şehrimizde ekmek darlığı kalmamıştır. Faaliyette bulunan fırınlar fazla ürettiği gibi memurin kooperatifinin Unkapanı'daki fırından da dün öğleye kadar 8650 ekmek şehrin muhtelif semtlerine, bilhassa Küçükpazar, Fener, Hasköy, Taksim semtlerine dağıtılmıştır. Vilâyet Unkapanı fırını için iki kamyon satın alacaktır. Bu kamyonlarla fırının ekmekleri şehrin her tarafına kolaylıkla dağıtılacaktır.

Fırın teşkilâtını bir taraftan tamamladıkça çıkardığı ekmek miktarını da arttıracaktır.

Piyasanın kontrolü

İlahe müdürüğünün lâğvından sonra piyasanın teftiş ve mürakabesi Belediye İktisat işleri müdürlüğüne verilmiştir. Belediyeler tarafından yapılan piyasa kontrollerinden iyi netice alınmadığından, bu teşkilâtın tekrar merkezleştirilmesini evvelki günkü gazeteler Ankara havadisleri olarak yazmıştı.

Haber aldığımız göre Ticaret Vekâleti, piyasanın teftiş ve kontrolü için yeni bir proje hazırlamıştır. Bazı gazeteler İlahe müdürlüğünün tekrar ihdas edileceğini yazmış iseler de, bu haber asılsızdır. Ticaret Vekâleti, mürakabe işini şehrimizdeki teşkilâtle yapacaktır.

Taksiler

Sahibinden başkasını
taşımayan bir taksinin
plâkası alındı

Hususî otomobillerin kullanılması yasak olduğu halde bazı kimselerin otomobillerini taksisye çevirerek gene kendilerine tahsis ettikleri görülmüştür. Bu suretle maruf bir tüccara ait bir taksinin haricden yolu kabul etmirek mütemadi surette sahibini taşıdığı görüldükçe tesbit edilmiştir. Emre muhalif hareket eden bu taksinin plâkası vilâyet tarafından istirdat edilmiştir.

Lokantalarda tabldot
usulü

Lokantalarda tabldot usulünün kabul edildiği yazılmıştı. Şimdilik tabldot, lüks, birinci ve ikinci sınıf lokantalarda tatbik edilmektedir. Yakında üçüncü ve daha aşağı lokantaların tabldot fiati tesbit edilerek ilân olunacaktır. Lüks lokantalarında öğle yemekleri 225, akşam yemekleri 300, birinci sınıflarda öğle yemekleri 150, akşam yemekleri 175, ikinci sınıflarda öğle yemekleri 100, akşam yemekleri 120 kurustur.

Sütten mamul yiyecekleri halka daha ucuza malemek maksadıyla mahallebicilerde pekmeze mahallebi ve emsali yiyecek yapıldığı malumdur. Pekmeze yapılan mahallebi ve emsaline 25 kuruş fiat konmuştur. Birinci sınıf mahallebicilerde geçekten yapılan mahallebi ve emsali sütten mamulât 40, ikinci sınıflarda 35, üçüncü sınıflarda 30 kurustur. Gazoz satışlarında, her gazozun üzerinden satış fiyatını gösterir bir etiket bulundurulacaktır.

Tüccarlarımızın güzel
bir hareketi

Manifatura ve Kumâş tüccarları birliğinden Şinasi Berkin, Ali Rıza Canbulat, İhsan Özer, Naci Karataylı oğlu İstanbul Parti Vilâyet temsilcisi müracaat ederek yeni Varlık vergisi kanunu üzerinde piyasada cereyan eden bazı dedikodular karşısında Türk ve vatanını seven tüccarların, hükümetin her emrini yerine getirmeğe âmade olduklarını, yurdun selâmet ve istiklâli için maddî, mânevî her fedakârlığa hazır olduklarını, vatan için icabında kanını feda etmeğe vazife bilen her Türk vatandaşın bu yurdun refahında ve sulh hayatında kazandıkları varlıklarından vergi vermekten asla çekinmeyeceklerini, bu yurdu harab âfetlerinden bugüne kadar koruyan ve gelecekte güldürlü vatan selâmeti için çalışan eşsiz Millî Şefin ve onun değerli hükümetinin her kararına seve seve itirâk ettiklerinin aziz büyüklüklerini bildirdiklerini rica etmişlerdir.

Neler seyrettik?..
İstanbul halkının ilk beğendiği
filimler ve artistler..“Beyaz rahibe,,ler, “Kontes Sara,,lar,
Max Linder'in komedileri..

Bir gün gelecek ki sinema, tıpkı tiyatro gibi ciddi bir sanat şubesi olarak ele alınacak ve muhakkak ki onun da tarihi yazılacaktır. «Tiyatro tarihi» gibi «Sinema tarihi» nin de etrafında büyük emeklerle ciddi çalışmalar, tetkikler, tettebularda bulunulacaktır.

Dün bir hâdise bana İstanbul'da büyük aksiler yapan ilk filmleri, bir zamanlar halk arasında pek meşhur olan eserleri ve artistleri hatırlattı. İstanbulluların hayran oldukları yahut kendilerine son derecede güldükleri, veya filmleri karşısında tüyleri ürpertiği artistler, kadimî, erkeklî gözlemlerin önünde geçit resmi yaptı.

Bizim memlekette sinema zevkinin hangi kanallardan geçtiğini göstermek için bunları yazmağı hem faydalı hem eğlenceli buldum. Hem de bir çoklarına eski hatıraları tazele-teceğini düşündüm.

Hatırladığıma göre İstanbul'da ilk büyük süksel yapıp ve şöretî halk tabakaları arasında dolaşan film Pina Menikellin «Malikâne kaplanı» adındaki eseridir. Bir sahnesi hâlâ gözümün önündedir. Pina Menikelli burada olgun, yaş geçkin bir kadın rolünü oynar. Ve kendisinden çok küçük bir delikanlıyı sevmektedir. Kadının yeğenleri arasında genç ve güzel kızlar vardır. Delikanlı İste bunlardan birine âşık olur. Pina Menikelli sevgen âşıkla lmonlukta dinler. Bu çok tesirli bir sahne idi. Filmi görenler her halde pek iyi hatırlarlar sanırım.

Bundan sonra gene aynı artistin «Kontes Sara» adındaki filmi İstanbul'da gelmiş ve o da şehride pek büyük bir şöret kazanmıştı. Bunları Francesca Bertini'nin, Maria Jakobini'nin, Lida Borelli'nin filmleri, «Cezayir batakhaneleri», «Karlar altındaki hane» ler takibetmiştili...

O zamanlar iki kısımlık komediler de pek gözde idi. Bunlar içinde en ziyade alkış toplayanların başında Max Linder'in filmleri gelir. Hayatı bir macera romanı kadar enteresan olan bu büyük komedi sanatkârı yeni neslin hiç tanımadığına müteessirim. Çünkü Max Linder hakikaten bir artistti. Ne yazık ki bugünün çocukları, dün biz gözlemlerimizden yaşlar boşanırcaına kahkahalarla güldüren silindir şapkallı, ceket ataylı, eli bastonlu, şık, zarif adamı tanımıyorlar...

Hele onun fil üstünde oynadığı bir filmi vardı ki zamanında bütün dünyayı olduğu gibi bizde de kahkahadan kırıp geçirmişti. Max Linderle beraber Rigaden, Fatey vardı. Ya o Zigoto?

İstanbul ilk sinema zevkini Avrupa filmlerinden almıştı. Zaten o zamanlar dünya filmiçliği de aşağı yukarı Fransanın ve İtalyanın elinde idi. Amerikan filmlerinin gelmesi ve Amerikan artistlerinin İstanbul'da şöret kazanması daha sonradır.

Eddy Polo, Sinabar
Yedi belâ!...

İstanbul gelen ilk Amerikan filmleri daha ziyade macera eserleri idi. Bunlar bizde harikulâde iş yaptı. Son derecede tutuldu. Bir zamanlar bütün Şehzadebaşı, bir sinema caddesi halinde bu eserlerle geçirdi. Meselâ o Sinabar ne idi?.. Film seri serî gösterilirdi. Sinabarın filmleri daima 12 seri idi. Her seri de en aşağı 10 - 12 kısımlı. Artık filmi seyretmek için ne kadar zaman lazım olduğunu tasavvur ediniz...

Hele bu hafta gidersiniz, ikinci seri ve yirmi dördüncü kısımda, tam maskeli haydutlar kızın elini ayağını bağlarlar ve Sinabar evin damından sürüne sürüne onu kurtarmaya gelirler. Heriflerden biri kurtarılmış görür. Aman!.. Bir de bakarsınız ki perdede şu cümle: «Mabadi gelecek hafta»... Bu filmler bir nevi sinema tefrikası gibi idi.

Hele bir Yedi belâ vardı ki 24 seri mi idi. ne idi. Gît, gît bitmez, gît gît bitmez...

O zamanın bütün çocuklarını Sinabar'dan sonra benzemek istedikleri iki adam daha vardı. Eddy Polo ve Hodini!.. Hele bu ikincinin elini ayağını zincirlerle bağlarlar ve denize atarlar. Hodini su içinde demir zincirlerden kendisini kurtarır, su yüzüne çıkar.

O zamanlar macera filmlerinin en seahar kadını da Mamaydı. Onun «Hâkimel cihan» ını yalnız çocuklar değil, büyükler de görmüştiler. Hâkimel cihan meraklı olduğu kadar da güzel bir film idi.

Cine muallime olarak giden yapa-yalnız bir genç kız. Kendisini Çin batakhanelerine düşürürler. Dilen-eller kuralı işe karışır. Amerikada

okumuş genç bir Çinli doktorla, bir Amerikan delikanlısı ona âşıktır. Kız bir taraftan da bir define aramaktadır. Uzun ve meraklı bir hikâye. Sonunda kıızı himaye eden Çinli doktor yaralanarak ölür ve genç kız de hem defineyi bulur, hem de Amerikalı ile evlenir.

«Esrarengiz hane»!

«Şahane menekşeler»!..

Bir müddet sonra İstanbul'da son derecede şöret kazanan ve haftalarca gösterilen bazı filmler de şunlardı: İvan Mojokinin «Esrarengiz hane» si, «Hint mezarı», Mihracenin gözdesi, Nibelungen, Evamir aşere ve Ramon Novarronun Benhürü... Rodolf Valantinonun şöretî İste bu devirlerde başlar. «Racanin oğlu» adındaki film bütün dünyada olduğu kadar İstanbul'da da çok büyük aksiler uyandırmıştı.

Rudolph Raffaele Pierre Filiberti Guglielmo di Valentino d'Antongueila gibi hepsini birden söylemeye hemen hemen imkân olmayacak kadar uzun bir isme sahip olan bu artistin şöretî ne idi?..

İstanbul'da ilk taklit edilen sinema yıldızı muhakkak ki Valantinodur. Hatta o zamanlar «favori» nin bir ismi de berberler arasında Valantino idi. Kadınlardan da, seyirciler üzeri ne tesir ederek, büyük kitleler tarafından taklit olunları vardı. Meselâ o Billi Dov, Kolin Mur'lar, Liya dö Puttiller, sonra sesli filme doğru Anita Paj'lar... Erkeklerden Valantino'dan sonra Con Clibert'ler, Ronald Kolman, Adolf Menjuların taklitleri türemişti...

Bu sırada Beyoğlunda büyük sinemalar da kuruluyordu. Meselâ Opera sineması meşhur «Şahane menekşeler» filmi ile ilk defa kapılarını halka açıyordu.

Bu filmdeki İspanyol artisti Rakel Meller iki hafta içinde siyah gözleri, dümdüz siyah saçları ile sinema meraklılarının sevgilisi olmuştu.

Biraz sonra Lillian Glis'in «Beyaz rahibe» si bütün İstanbul'un genç kızlarını hüğürlü hüğürlü âğlatmıştı. Bugün çoluk çocuk sahibi olan genç kadınlar arasında hâlâ Beyaz rahibe'nin tesiri altında olanlara rasgelebilirsiniz. Bu arada Zalamur ve Zalamur kardeşlerin ve Lon Chaney'in son derecede korkunç filmlerini de saymak doğru olur.

O vakit meşum kadınları Mae Murray'lar, Gloria Svanson'lar, Klara Bov'lar, Konstans Talmac'lar, Norma Talmac'lar.

Bir zamanlar filmler «cinal ve aşkî», «hissî ve âşkane» gibi sözlerle vasıflandırılırdı...

Öten horoz..

Nihayet sesli film çıktı. İlk defa Pate şirketinin firması olan horozun perdede başını sallıyarak ötmesi ne derin bir hayret ve hayranlık uyandırmıştı. Perdede horoz ötsün!.. Olur şey değil...

Sonra «Seher vakti» filmi geldi. Vilma Banki'nin oynadığı bu filmde askerler şarkı söylerler. Genç kadın kapıyı kapayınca şarkı sesleri uzaklaşır. Bu alelade şeye ne şaşmıştık!.. Ya «Taç canavarı» da Emin Yanıgnis'in «Palen Palen» diye vezirini çağırmasına ne kadar hayret etmiştik.

Lâkin biraz sonra yani bugünkü sinemanın pek yakın mazisinde İstanbul'da son derecede güzel filmler gelmişti. Meselâ Şövalyenin «Aşk resmi geçidi», Lillian Harvey ile Villi Frig'in çevirdiği filmler. Hele bir Medi Kristians vardı ki İstanbul bir kızı kendine âşık etmişti. Bir filmindeki, bir sarhoşluk sahnesinde alınma düşen saçları üfleyiş hâli bir çoklarının gözleri önündedir...

İste «seyirci» cephesinden bizde sinemanın küçük bir tarihçesi... — Es

Okuyucu
mektupları

Kırılan bir lâmba

Geçen günkü yağmurun tesiriyle Estrel Kemaledin Cami sokakındaki havagazı lâmbasının arkasındaki büyük ağaç devrilerle duvarı yıkmış, havagazı lâmbasının direğini yıkarak lâmbayı kırmıştır. Sokakımız o gece denberi karankıdır. Havagazı sızırtılarından bir memur gönderilip lâmba henüz tamir edilmedi. Yanmıyor. Belediyenin ve şirketin ehemmiyetle dikkat nazaramı çekiniz.

Ali Ertürk

Eyüplülerin
dilekleriBazılarını belediye
tatbik mevkiine
koyabilir

Geçen pazar günü toplanan Halk Partisi Eyüp kaza kongresinde kaydedilen halk dileklerini kaydetmiştik. Eyüp ve civarı, şehrin en kalabalık amele semti olduğu gibi yoksulu en çok bir muhittir. Belediye bütçesinin bugünkü dar vaziyeti karşısında halkın bütün dileklerini, bu arada Eyüplülerin bütün ihtiyaçlarını başaraabilmek mümkün değildir. Fakat bazı zararlı işlerin yapılabilmesi mümkün olacaktır. Meselâ Eyüpten Gümüşsuyu'na doğru uzanan mezarlık yolu bir kaç sene evvel tanzim edilmişti. Fakat bu yol pek karalık olduğundan buradan gelen geçmek pek güç oluyor. Belediye himmet eder de buraya lâmba koydurursa her bakımdan, bilhassa Eyübü'nün inzibatı cihetinden çok faydalı bir harekette bulunmuş olur.

Eyüp ile Rami arasındaki asfalt yol da aynı surette ışıksızdır. Burası da aydınlatılrsa Eyübü'nün derlerinden birine daha çare bulunmuş olur. 16 mart Şehitlikleri ile Silâhdaraga caddesi de kaldrımsız ve perişandır. Eyüp ve civarındaki amele bu yoldan istifade ediyorlar. Bu yola da gösterilecek himmet, çoğu işçi olan Eyüp halkını büyük güçlükten kurtaracaktır.

Ekmek karneleri

Memur ve halk
karneleri birbirinden
kolayca ayrılabilir

Memurlara mahsus ekmek karneleri halka dağıtılan karneler arasında renk itibarile fark pek azdır. Gündüzleri her iki karnenin rengini ayırt edilebilmek mümkünse de gece ışığı altında farke etmek pek müşkül oluyor. Bu suretle geceleri fırınlarda halk ile fırıncılar arasında münakaşalar, anlaşamamazlıklar eksik değildir.

Eldeki karneler, iki aylık olduğuna göre ikincikanun ayından itibaren yeni karnelerle ekmek dağıtılacaktır. Belediye matbaası birincikanun ayında yeni karnelerin basılması ve hazırlıkları meşgul alмага başlıyacaktır. Geçen sefer yapılan hatanın tekrarlannaması lâzımdır. Yeni karneler, basılmadan önce, memur ve halk karnelerinin gece, gündüz kolaylıkla ayırt edilebilmesi için birbirine zıt ve çok bariz farklı renkte iki kâğıt kullanılması lâzımdır. Belediyenin ehemmiyetle dikkatini çekiniz.

Memur ve müstahdemlere
ağır işçi ekmek kartı
verilmeyecek

İstanbul Vilâyetinden:

1 — Hükümetçe ekmek ve ekmeklik hububat ve sair eşya ve maddelerin dağıtılmasına dair talimatname hükümlerine göre memur ve müstahdemlere ait ağır işçi ekmek kartı verilmeyecektir.

2 — Memur veya müstahdem olup da ekmekte kart usulünün tatbikatına ait talimatname hükümlerine göre, kendilerine ağır işçi ekmek kartı verilerinin bu kartlarını toplayıp yerlerine «B» kartdan verilerek üzere daire mütemetlerinin resmi bir tezkere ile, kazalardan alınan kartları için kaymakamlıklara, Belediyeden alınan kartlar için de Belediye İktisat işleri müdürlüğüne müracaat etmeleri ehemmiyetle tebliğ olunur.

Toptan et fiatleri
yeniden düştü

Toptan et fiatleri düşmekte devam ediyor. Kızıl karamanın canlı kilosı 70 - 73, beyaz karamanın 70 - 75, dağlın 73 - 75, kıvrıcın 65 - 70, Erzurum sığırının 55, diğer cins sığırının 40 - 45 kuruşa satılmıştır.

İstanbul'da her hafta normal miktarda kasaplık hayvan getirilmekte. Toptan fiatlerdeki düşüklükten perakende fiatler pek geç müteessir olmaktadır. Belediye, toptan fiatlerdeki değişikliklerin derhal kasaplarındaki fiatlere de tesir etmesi için tedbir alacaktır.

Bir çarpıcı..

Woolworth'un sözlerini
unutmamalı..

Woolworth yeryüzünün en meşhur zenginlerinden biriydi. Bu adam vaktile İstanbul'da «Ne alırsan al beş kuruş!» diye avaz avaz bağuran satıcıların usulünü, daha büyük miyasta olarak tatbik etmiş ve deşetli para kazanmıştı. Woolworth'un müesseselerinde her şey «5 - 10» sente satılıyordu. Harbî'nin başlangıcına kadar kendisinin mağazaları hâlâ duruyordu. Sonra ne oldu bilmiyorum... Lâkin bildiğim bir şey varsa o da bu zatın son derecede zengin olmasıdır.

Hayatında gayet az söz söylemeği kendisine prensip edinen Woolworth'a bir gün gazeteciler sormuşlar:

— En mesut günleriniz hangileridir?..

Milyoner cevap vermiş.

— Beş parasız kaldığım günleri..

Gazeteciler bu sözleri evvelâ bir fantezi addederek gülmüşler, fakat Woolworth şöylece sözünü tamamlamış:

— Evet, parasızlık günlerimin zevkini, saadetini katıyen unutamam. Ve «geçmiş mesut demler» diye adığımız zamanları düşünmeğe kalktığım vakit hep o günler hatıramı gelir. Hele iki kere iflâs ettim. O zamanların lezzetini hiç unutamıyorum...

Gazeteciler şaşkın şaşkın onun yüzüne baktılar:

— Lâfite ediyorsunuz!.. demişler...

Woolworth gülmüş:

— Ne lâfitesi?.. Bilâkis gayet ciddiğim... Ah o yolduk, darlık ve sıkıntılı günler!.. Ne heyecanlı mücadeleydi o!.. Acaba en zengin av partileri, en güzel balık tutma âlemleri, en büyük yarışlar o hayat mücadelesi kadar heyecanlı ve zevkli miydi ki?.. Emin olun darlığın, yokuğun, sıkıntının da kendine mahsus pek büyük bir zevki vardır. Ve bundan tatmayan insan hayatın, refahın, iyi günlerin kıymetini hiç bilmez... Darlık, yokluk görmeden geçirilen hayat bence nafildir.

Milyoner son olarak şunu söylemiş:

— Bir bardak domates suyu ve bir küçük ekmek parçası ile geçirdiğim günlerde duyduğum zevki en mükellef sofraların önünde bile hissetmedim!..

Muhakkak ki Woolworth'un sözleri sadece bir milyon fantezisi, bir milyon esprisi değildir.

Her türlü şartlar içinde bile saadeti bulmak, her zaman ve herkes için mümkündür. Zaten artık saadetin bir «trafi görüş meselesi olduğu bir hakikat haline girmiştir. Elverir ki görmesini bilmeli!.. Darlığı, yokuşu sıkıp velev ki ersatz bile olsa bir saadet çıkarmak asrımızın en doğru, en makul ve en güzel hareketidir...

Woolworth'un sözlerini hiç unutmamalı... Sıkıntılı günlerin de kendilerine mahsus bir zevki vardır.

Hikmet Feridun Es

Yeni ekmek karneleri
taklit edilemeyecek
şekilde bastırılacak

Son günlerde polisın yaptığı mütemadi takipler neticesinde şehrin muhtelif semtlerinde sahte ekmek karnesi basarak piyasaya süren bir takım insanlar meydana çıkarılmıştır. Sahte ekmek karnelerinin çoğalmasını, hakiki ekmek karnelerinin taklidi ile surette basılmasından ileri geldiği anlaşılmaktadır. Vilâyet ikincikanun ayından muteberin olacağı yeni ekmek karnelerinin Belediyeye matbaasında değil, taklidi kabul olmayacak tabî işleri yapabilmek Dama matbaasında ve yahut Darphanede bastırılmasını düşünmektedir.

İstanbul'da tuz bol

Bir iki gündenberi piyasada tuz bulunmadığından şikâyet edilmektedir. Keyfiyeti İnhisarlar umum müdürlüğünden sorduk. Bize verilen malûmatta şehre ihtiyaç nispetinde tuz verildiği bildirilmiştir. Yalnız esnaf, bilâhare verilmeyecek kayışına düşerek almış oldukları tuzları piyasaya çıkarmayarak saklamaktadırlar. Buhran bu sebepten doğmaktadır. İdare, buhranın önüne geçmek maksadıyla İstanbul mühim bir parti tuz getirtmiştir. Bugünden itibaren tevziata başlanacaktır.

Diğer taraftan öğrendiğimize göre, İnhisarlar idaresinden alınan tuzları saklayarak satmaya çalışan haklarında takibata geçilmiştir. Elindeki tuzu «saklıyanlardan yakalananlar» Milli Korunma mahkemesine verilecektir.

İhtikârla ve esnafla nasıl mücadele ediliyordu?

İkinci Sultan Mahmut, 1242 tarihinde yenilerini kaldırdıktan sonra memlekette geniş bir islahat hareketine girişti. Padişah, yenileri için lâğvile (Asakiri mansurel Muhammediye) namile — asrın icaplarına uygun — yeni bir ordu kurmağa başladığından, bütün dikkat ve alakasını hep bu nokta üzerine topladı, yapılacak her türlü askeri ve sivil teşkilâtta hep bu gayenin temini için uğraştı.

Uzun bir mazi olan yenileri ocağının varlığına bir anda nihayet verilmesi memleketin bünyesine, ananesine uygun — yeni bir ordu kurmağa başladığından, bütün dikkat ve alakasını hep bu nokta üzerine topladı, yapılacak her türlü askeri ve sivil teşkilâtta hep bu gayenin temini için uğraştı.

Bu yeni teşkilâtla hem inzibat ve asayiş işleri sağlan ve sıkı bir intizamla girecek, hem de yeni ordu — eskisine kıyas edilirse — birçok masrafa ihtiyaç gösterdiğinden, bazı yeni resimler ihdas edilecekti.

İşte bütün bu düşüncelerin muhassalası olarak bir (İhtisap Nezaret-i) kuruldu.

Esasen ötedenberi Osmanlılarda — hattâ bütün eski İslâm devletlerinde — (İhtisap umuru) mevcuttu. Şehir ve Belediye işleri kadılar meşgul olur, kadıların verdikleri kararları da muhtesipler icra ederlerdi.

Osmanlı devirlerinde muhtesiplerin vazifeleri tesbit edilmişti; Esnaf dükkanlardan ve deniz vasıtalarından (İhtisap mukataası) namile bir resim tahsil etmekle ibaretti. Sultan Mahmut 1242 senesi muharremi sonundan teşkil ettiği (İhtisap Nezaret-i) ile İhtisap ağalarının vazife ve salâhiyetlerini arttırmıştı. Bu nizamnamede — bugünkü idari teşkilâtımıza göre — Belediyeler ve polisleri ayrı meşgul olduğu işler bir tek elde birleştirilmiş; Bir taraftan inzibat işlerine ehemmiyet verilmekle beraber, diğer taraftan hayat pahalılığı ve muhtesiplerle mücadeleye büyük bir yer ayrılmıştı.

116 sene evvel dedelerimiz, muhtesiplerle nasıl uğraşmışlar, sabıkalı ve serverilerin faaliyetine nasıl imkân vermişler, memleketin dahili idaresini nasıl tanzim etmişlerdi? (İhtisap ağılığı nizamnamesi) bütün bunlara cevap verecek kıymettedir. (1)

Aynı zamanda bu nizamname ispat ediyor ki — zamanın zihniyet ve telâkileri de müessir olmakla beraber — alınan tedbirler, gelişigüzel düşüncelerden doğmuş değildir. İhtiyaçlar iyi ölçülmüş, dertler iyi teşhis edilerek devası bulunmuştur. Denilebilir ki, Sultan Mahmut, yenileri zorbalanının tarihi varlıklarına katı ve maddi darbeyi Etmeydanda indirmişse; yenilerle ruhunu da (İhtisap ağılığı nizamnamesi) ile söküp atmıştı.

Nizamnamenin mukaddemesi şöyle başlamaktadır:

«Cümleyle malûm olduğu üzere, kavânini örfiye ve nizamata mülkiye Saltanatı seniye medarı islahı âlem ve menâti nizamı ahvali kâffei ümm olup, kanunu ihtisap dahi şirazi nizamı beldeinin âzam ve akvâsı ve hazret-i Ömer radiallâhüan zamanı saadetişanlarından beri cari nizamâtı dahiliyenin mebd ve mebnası olup bir müddettenberi bazı ârizat haylûletile şirazi nizamı külliyyen muhtel olmuş olduğundan, bu defa saye madeletvaye şahane bu hususa dahi hüsnü suret verilme üzere, Dergâhı âli kapıcıbağlarından sabık Humbaracıbaşı Mustafa ağa bilintihap İhtisap ağıası nasip ve tâyin buyurularak ittifakı âra ile bu vecihle tesisi nizam olunur ki...»

Nizamnamenin en mühim esaslarını — lisansını sadeleştirerek — kaydetmek çok faydalı görüyorum:

Nizamnameye göre, evvelâ İhtisap ağaları için bir daire tahsis edilmesi düşünülmüştür: Limana gelip giden kayıklara da nezareti temin etmek üzere, bugünkü Eminönünde bir (İhtisap ağıası konağı) yaptırılmıştı.

İhtisap ağasının maiyetinde (kol oğlanları) namile on beş neferden ibaret bir inzibat müfrezesi (bir ne-

vi Belediye zabıta memurları) bulunacaktır. Bunlara günde ikişer kuruş ücret verilecek ve «esnaftan bir akça ziyade almamak, ahlârlara haklarından gelmek üzere» rûşvet almalarına meydan verilmeyecektir. İstanbul kadısının konağında her gün dört kavas nöbet geçliyecektir. Kadı, kola, yani şehir içinde teftişe çıkacağı zaman ayrıca Babıâlden sekiz kavas daha gönderilecek ve bu on iki kavas, ellerinde gülmüş değneklerle kadının önünde yürüyecekler, yolsuzluğu görülen esnafı yakalayıp dövecekler, fakat bu iş için fazla para istemeyeceklerdir.

İhtisap teşkilâtında bulunanlar, şehri dolaşarak namaza gitmiyenleri, oruç tutmıyanları mahalle imamlarından soracaklar, mahalle imamlarından da imamlık şartlarını bilmiyenleri, şer'a, dine muhalif harekette bulunanları yalan yere mahkemece şahadet edenleri tesbit ederek «canıbi şeriatı garraya» yani kadrlara haber vererek suçluların ceza görmelerini temin edeceklerdir.

(İhtisap ağıası nizamnamesi) nde esnafın hilesine, ihtikârı da büyük ehemmiyet verilmiştir. Nizamname, bir müddettenberi muhtesiplerle uğraşmadığından şikâyet ettikten sonra İhtisap ağasının bilhassa beklenen vazife şu suretle tasrih edilmektedir:

«İhtisap ağıası tarafından asıl dikkat ve nezaret olunacak esnaf tayfası olmak cihetile...»

Bundan sonra ihtikârla, esnafın hile ve yolsuzlukları nasıl mücadele edileceği etrafında talimat verilmektedir. Buna göre, İhtisap ağaları, vakitlerinin çoğunu; çarşıda, pazarda kol ahlinde gezmeğe, yani teftişlerde bulunmağa ayıracaklardır.

Bu teftişlerde terazi, kantar ve arşınları muayene edecekler, bozuk ölçü kullananlar olursa suçluları derhal falakaya yatırarak dövecekler, suçu fazla olanları İhtisap ağıası mahpesine sevkedecekler, daha ağır suç işleyenler varsa, bunların bir kaleye hapsedilmeleri veya İstanbuldan taşraya sürülmeleri için Babıâliye bildireceklerdir. Bittabi Babıâli de padişahın fermanını alıp suçlu hakkındaki ağır cezaı tatbik edecektir.

Esnafın narhtan fazla fiatla satış yapmalarına meydan verilmeyecektir. Nizamnamede, satılacak şeylerin noksan tartılmaması ehemmiyetle tembih edildikten sonra: «Betahisâ namı azizin sikke ve vezninin bozuk ve noksan olmaması» kaydedilmektedir. Bu suretle fena yapılmış, pismemiş, noksan tartılmak satışına katıyen müsaade edilmeyeceği görülmektedir.

Halkın et ihtiyacına da temas eden nizamname, yaz ve kış mevsimlerine göre, etin ağırlığında değişiklikler olacağını düşüncüğü, et tartılarında mevsim tesirlerinin göz önüne alınmasını ve narhtan fazlaya et satılmamasını emretmiştir. Bundan başka etya, malzeme ve «havayıcı zaruriye» denilen yiyecek, içecek ve emsali fiatlarının lüzumsuz ve sebpsiz yere artmalarına da mâni olmak üzere İhtisap ağalarına — bugün bile tatbik edilen usullere de uygun görüldüğü gibi — mühim bir vazife daha verilmektedir:

İhtisap ağaları, İstanbul pazar ve çarşılarında her türlü eşya ve erzakın esnafa kaçma malolduğuna gayet esaslı surette tahkik edecekler, fazla görülen fiatları indirecekler ve bu suretle: «Canıbi cenâbi Hilâfetpenâhî için herkesten isticlâbı davâtı hayriyeyi mucip hizmet...» yani bu iyilikleri halk lehinde temin etmekle padişah hakkında umunun dua ve itaatini temin edeceklerdir.

(İhtisap ağılığı nizamnamesi) hamamlara da — bittabi devrin zihniyetine göre — ehemmiyet vermektedir. Buna göre müslümanlarla müslüman olmayanların peştemalları ayrılacak, müslümanlarla gayri müslimlerin tefriki için müslüman olmayanların nâlin verilmeyecektir. Peştemallar, sıcecekler eski, yırtık olmayacak, hamamlara ait diğer teferrüata dikkat edilecektir.

Nizamname hükümlerinden şimdiki kadar kaydettiklerim, İhtisap ağalarının memuriyetleri sırasında uğraşacakları başlıca vazifelerdir. Nizamnamenin, İstanbul inzibatına ait diğer kısımlarını da başka bir yazıda izahla çalışacağım.

Mustafa Ragıb

(1) Bu nizamnamenin bir sureti meşrutiyet bîdayetinde Sultan Mehmet Resâdin İradesile tepekkül eden (Tarihî Osmanî emnûdini) nın çıkardığı mecmuuda negredilmişti, İstanbul vilâyeti mektupçusu fazıl ve

Bir vakitler, Fransızca haftalık Illustration dergisinin, her yıl (Noel) de çıkarttığı büyük sayısını alır, hele metin dışı güzel resimlerine uzun uzun hayranlıkla bakardım. Her yılmi her yıl, Noel sayısı günlerce, haftalarca masamın üzerine süslerdi. Tanrım, derdim, bir gün bizde de bu türlü dergiler basılacak mı? Eski Türk resminin görmediğimiz örneklerini böyle hayranlıkla görecektik miyim?

Meşrutiyetten sonra İstanbulda (Şehbal) adında, (papyo kuşe) üzerine basılmış bir dergi çıkmıya başladı. Bunu görünce sevdim. «Eh, dedim, yoluna giriyorum.» Bu dergi renkli resim basmıyordu, yalnız güzel fotoğrafları süsleniyordu. Ne yazık ki unudum suya düştü; Şehbal, az zaman sonra havalandı, gitti. Eski harflerle basım yolunda gösterilen ilerlemeler, bugün Mısırdan çıkan resimli dergilerden belki daha verimliydi, fakat garp basımına yetmemiz imkânsızdı.

Yeni Türk harflerle yazmıya, basmıya başladıktan sonra, basımımızda, birdenbire diyebileceğimiz, bir ilerleme oldu. Önceleri bu, belki biraz, emeklemeye benziyordu; fakat çok geçmedi, basım işlerimiz, batınkiler kertesine çıkıyordu.

Sanıyorum ki üç yıl oluyor; Maarif Basımevi, bize boyalı bir Türkiye haritası verdi. Bu haritayı ben, en güzel harita basan Alman ve Avusturya basımevlerinin haritalarıyla karşılaştırınca, içimde gülmüş bir sevinç duyudum. Hele onun, şu bildiğimiz taş basmasıyla yapıldığını öğrenince, göğsüm gerçekten çok kabardı.

Derken Maarif Vekilliği, 1939 ilk teşrininde (Güzel Sanatlar Dergisi) nin birincisini çıkarttı. Bu ilk güzel isimiz, her yıl büyük bir coşkunlukla beklediğimiz Illustration' un (Noel) sayısını gölgede bırakacak bir düzgünlükte, bir güzellikte

teydi. (Güzel Sanatlar Dergisi) nin dördüncü sayısı, şimdi öteki arkadaşlarıyla birlikte ölmüş duruyor. Bu dört dergiyi birbirleriyle kırgılayıyorum. Sanat zevkimiz, az zamanda, ne kadar yükselmiş diye sevinliyorum.

Gerçek, Türk'ün anlayışı ve duygusu, okur yazarlıkta başka milletlere yaklaştırmadığı halde dahi, kolaylıkla kendini gösteriyor. Arayınız, bu iki yoldaki kabiliyetle Türkten daha yüksekte bana bir millet gösteriniz.

(Güzel Sanatlar Dergisi), Cumhuriyetimizin, şüphesiz, en karakterli bir eseridir. Şu yirmi yıldan az zamanda bütün vasıtasızlıklar içinde, basım yaratığını bu kerteyle var kılmak, Cumhuriyet nimetine orijinal Türk'ün sanat, zevk ve kabiliyetinde yüksekliğini eşsiz bir parlaklıkta göstermek değil midir?

Derginin her biri, ayrı ayrı göz önüne alınca, herbirinde bir evvelkinden yukarı bir özen görürsünüz. Son sayı, evvelkinden daha özenli bir mahiyettedir. Bunda daha çok Türk vardır, daha çok özen vardır.

İşte önümde bana yeni gelen The Connoisseur adında bir İngiliz sanat dergisi duruyor. Bizim dergi, bana bunda ndaha güzel göründü. O Noel dergilerinin de aramaz, düşünmez oldum. Gönüm, benim dergilerime kapıldı. Şimdi, hemen her gün, onları gözden geçirmek, iç zevkimi okşamak istiyorum. Hangi yurttaşım, bu dergileri elde edememişse, onun hesabına acınır. Güzel nedir, onlarda görünür.

Şu Cumhuriyet bize Tanrının ne büyük bir nimet imiş. Her türlü millî kabiliyetlerimizi bu son yıllarda göstermeye başladık.

Maarif Vekilliğinin, bu dergileri, düşünüp hazırlattığı, bastırıp halkın gözü önüne koyduğu için, gönülden kutlarm.

Kâzım Nami Duru

Aşhaneler

Birincikânundan itibaren 16 bin kişiye yemek verilecek

Kızılay cemiyetinin şehrin muhtelif yerlerinde açacağı aşhaneler birincikânun ayından itibaren faaliyete geçecektir. Aşhanelerde yemek yiyecek yoksul kimseler her keza tarafından tesbit edilmiştir. Yemek yiyeceklerin yekûnu on altı bindir.

Aşhanelerden istifade edecek olanların fişleri kaymakamlıklar tarafından hazırlanmıştır. Bu fişlerin şimdiden dağıtılması için vilâyet tarafından kaymakamlıklara tebligat yapılmıştır. Fişleri gösterenlere aşhaneler yemek vereceklerdir. Ancak şekli muhafaza etmek için kap başına bir kurus alınacaktır. Aşhaneler, kışın devam ettiği müddetçe faaliyette bulunacaklardır.

Erenköy sanatoryumunda yeni pavyon

Verem mücadele cemiyetinin Erenköy sanatoryumu arazisinde yaptırmağa muvaffak olduğu elli yataklı yeni pavyon bitmiştir. Yeni pavyonun açılma töreni önümüzdeki cumartesi günü yapılacaktır.

AKŞAM

Abone bedeli

	Türkiye	Ecebeli
Senelik	1400 kuruş	2700 kuruş
6 Aylık	750	1450
3 Aylık	400	800
1 Aylık	150	

Posta İttihadına dahil olmayan ecebeli memleketer: Senelliği: 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

Telefonlarımız Bağmuharir: 20565
Yazı İşleri: 20765 — İdare: 20681
Müdür: 20497

Zücade 16 — Kasım 19
S. İm. G.Ö. Ö. İ. Ak. Yat. E. 12,32 2,16 7,18 9,48 12,00 1,37
Va. 6,16 8,00 13,01 15,30 18,43 19,21

İdarehane Babıâli civarı
Acımsuluk sokak No. 13.

kiymetli mütebbi B. Osman Ergin (Divanı hümayun kanunnamel askerî defteri) nden istisna ettiği bu nizamnamenin en doğru aslını (Mecelle-i umumiye belediye) nin birinci cildine koymuştur. Ben de bu eserden iltibas ediyorum: (Cilt: 1, sahife: 338 - 354).

Ne soğuklar ne de yağmurlar!
TYRONE POWER
BETTY GRABBLE

tarafından yaratılan ve

SARAY

Sinemasında emsalat bir muvaffakiyetle gösterilmekte olan

KAHRAMANLAR
FİLOSU

Güzel ve kuvvetli filmi görmeğe koşanların önümü almayor.
BİR HAFTA DAHA
GÖSTERİLECEKTİR.

ŞEHİR TİYATROLARI

Bu akşam Saat 20.30 da
Komedi kısmında
Asiretlen baba
Yazan: Spiro Melas
Türkçesi: A. Hacıpulos

Yedek subay ve askerî memurların muayeneleri

Bayezit askerlik şubesinde: Bayezit askerlik şubesinde kayıtlı bitümün yedek subay ve askerî memurların muayeneleri yaptırılmak üzere 2/12/42 salı günü Binbirdirekte şubemiz müdâracıdır.

Zayı — 941 - 942 ders yılına alt İstanbul üniversitesinde hukuk fakültesinden aldığım hüviyet varakasını kaybettim. Yenisini alacağım esiksinin hükmü yoktur.
1689 numarada Fazıl Kutaydın

Zayı — Şehremini nüfus memurluğundan aldığım nüfus tezkeremi ve beraberinde Kadıköy yabancı askerlik şubesinde mukayyet askerlik tezkeremi kaybettim. Yenisini alacağım esiksinin hükmü yoktur.
331 doğumlu Mehmet Ali oğlu Enver Özgülsün

ZAYI — Halliç fener nüfus memurluğundan aldığım nüfus tezkeremi ve beraberinde Fatih askerlik şubesinde verilen askerlik tezkeremi kaybettim. Yenisini alacağım esiksinin hükmü yoktur.
324 doğumlu Anastas Teoharidis

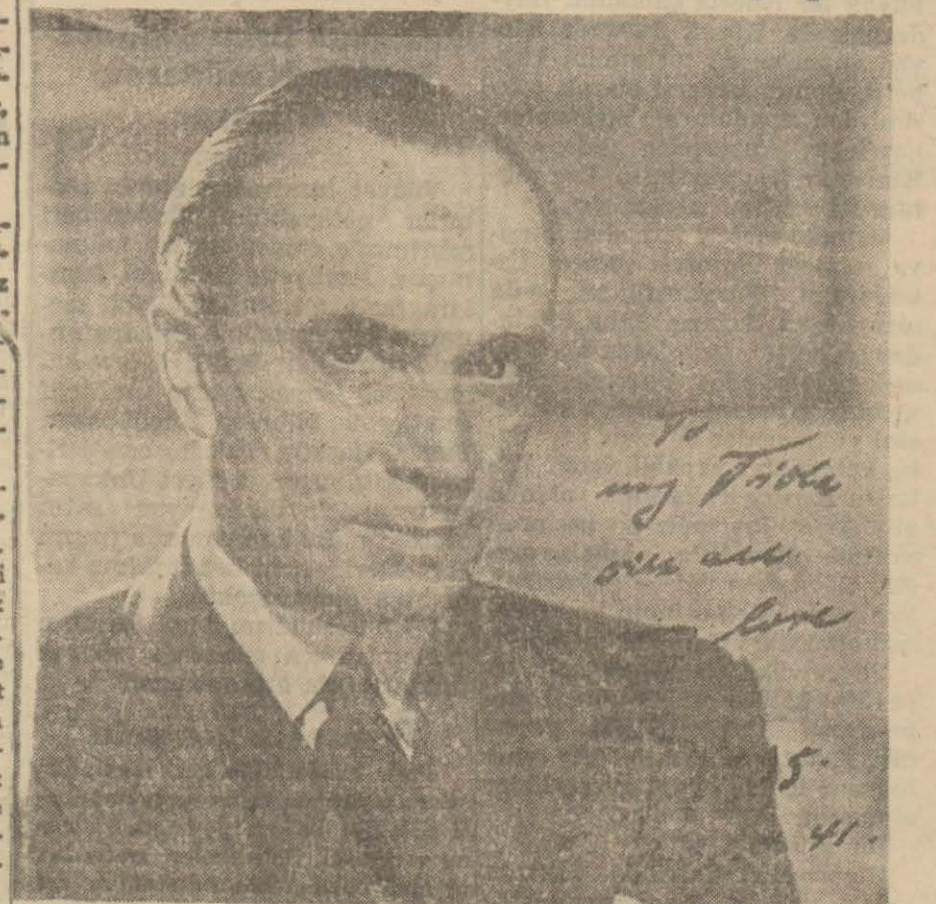
Karar hülâsasıdır

İhtikâr 942/539

Milli Kuruma kanununa muhafetten Ortaköyde Bereket sokak 28 numarada bakallık ticaretille meşgul Pavlı oğlu Teologos hakkında İstanbul birinci Millî Kuruma mahkemesinde cereyan eden mahkemeye neticesinde suçlunun fiili sabit olduğundan Millî Kuruma kanununun 31/2, 39/3, 4 ve 63 üncü maddeleri mucibince beş lira para cezası ödemesine ve yedi gün müddetle de dükkânının kapatılmasına ve hüküm katlietliğinde ücreti suçluyla ait olmak üzere karar hülâsasının Akşam gazetesinde negredilmesine 3/7/42 tarihinde karar verildi. (1718)

Eski bir sinema artisti

Conrad Veidt Amerika'da yeniden kendisine parlak bir mevki yaptı

Conrad Veidt

Eski bir sinema artisti son zamanlarda Hollivut'ta yeniden kendisine parlak bir mevki yapmağa muvaffak olmuştur. Bu artist, Conrad Veidt'tir. Sessiz film devrinde bir çok filmlerini seydettiğimiz Conrad Veidt son zamanlarda âdetâ unutulmuştur. Ara sıra bir film çevirmekle beraber ekser vakitini bir kenarda sakın bir hayat sürerek geçiriyordu. İki sene evvel Londra'da çevirdiği bir film Amerika'da çok beğenildiğinden artiste karlı bir mukavele teklif edilmiş, Conrad Veidt bu teklifi kabul ederek geçen sene Amerika'ya gelmiş, işe başlamıştır. Çevirdiği ilk iki film Amerika'da çok beğenilmiştir. Bunun üzerine kendisine uzun müddet için mukavele yapılmıştır.

Conrad Veidt aslen Almandır. 22 ikincikânun 1893 te Berlin'de doğmuştur. Muntazam bir tahsil görerek liseyi bitirdikten sonra tıp fakültesine girmişti. Fakat sahne kendisini doktorluktan ziyade çektiğinden tıp tahsilini yاپarken bir taraftan da meşhur Reinhardt'ın tiyatro mektebine devam etmeğe başlamıştır. Nihayet doktorluğu bir tarafa bırakmış, kendini tamamen sahneye vermiştir. İlk defa 1913 te bir piyeste rol almıştır. Fakat çok zaman geçmeden umumî harp çıkmış ve genç artist askere alınmıştır. Conrad Veidt askerde iken hastalandığından Tilsit'te bir askere hastaneye gönderilmiş, uzun müddet burada yatmıştır. İlyetiktikten sonra kendisi terhis edilmiştir.

Conrad Viedt sivil hayata dönünce tekrar sahnede çalışmağa başlamış, bir kaç piyeste rol almıştır. Bu sırada film ile de alakadar olarak stüdyolara grip çıkmağa başlamıştır. 1919 da Ufa şirketi kendisini angaje etmiştir. Genç artist film çevirmeğe başlanınca yarattığı tiplerle az zaman içinde kendisine iyi bir mevki yapmıştır. Bu filmler arasında «Cesare», meşhur artist Werner Krauss ile birlikte çevirdiği «Doktor Calligari'nin muayenehanesi» filmleri pek meşhurdur. Conrad Veidt bundan sonra durmadan çalışmış, Paganini, Prağı talebe, Lady Hamilton, Lucrèce Borgia, Floransa kemancı filmlerini ve diğer bir çok film çevirmiştir.

Bu filmler Amerika'da da beğenilmiştir. Bunun üzerine artist

Hollivud'a çağırılmıştır. Conrad, 1926 da Almanyadan Amerika'ya gitmiş, orada bir çok filmler çevirmiştir. Bunların arasında: «Gülen adam» filmi herkes tarafından büyük bir eser olarak kabul edilmiştir. Fakat 1929 da sözli film başladıktan sonra Conrad'ın mevkii sarsılmış, artist 1930 da Avrupaya dönmüştür. Almanyada sözli bir kaç film, bu arada «Kadinsız memleket», «Rasputin» i çevirdikten sonra İngiltere'ye geçmiş, İngiliz tabiiyetine girmiştir. Conrad Veidt Londrada bir çok filmler çevirmiştir. Bir aralık Fransaya geçmiş, Pariste de bazı filmler çevirmiştir. «Asya üzerinde kasırga», «Şatranç oyuncusu» bunların arasındadır.

Conrad Veidt Fransada çok zaman kalmamış, Londraya dönerek orada çalışmakta devam etmiştir. 1940 da Metrogoldvin şirketi kendisini Amerika'ya çağırması, artist ilk seyahatinden 14 sene sonra tekrar yola çıkmıştır.

Conrad Veidt Hollivut'ta Norma Shearer'le ve diğer bir çok büyük yıldızlarla filmler çevirmiştir. Bu filmlerin hepsi beğenilmiştir. Hattâ bir film için Columbia şirketi kendisini Metrogoldvin'den kiralamıştır.

Conrad iki defa evlenmiştir. İlk karısı Gussi Holl ile uzun müddet evli durmamış, ayrılmıştır. Gussi Holl şimdi Emile Yanning's'in karısıdır. Bundan ayrıldıktan sonra kibar bir alienin kızı ile evlenmiştir. 1925 de bir kızı doğmuştur. Viola adındaki bu kız şimdi İsviçre'nin Cenevre şehrinde tahsil görmektedir. Aynı zamanda sahne için de hazırlanıyor. Gelecek sene tahsilini bitirerek Amerika'ya babasının yanına gidecektir.

Binlerce Seyircinin

alkışladığı en güzel Türk filmi

SÜRTÜK

5 NCİ ZAFER HAFTASI

Bugün başlıyor

ELHAMRA'da

Mazi Canlanıyor... Tarih Şahlanıyor

BU AKŞAM: **L A L E Sinemasında**

Dahl Rejlsör: CECIL B. de MILLE'in yaratığı

TÜRKÇE

KANLI SALTANAT

Claudette Colbert - Charles Lauhton -

Elissa Landi Frederick March

gibi 4 büyük Yıldız'ın en büyük zaferi... Neron Devrinin güldürten güzelleri... Baş döndüren muhteşem eğlenceleri... Kalpleri titreten kudurmuş arslanları arasında yanan en kanlı bir Tarihtir.

Numaralı yerlerinizi lütfen erkenden kapatınız. Telefon: 43595

DİKKAT: Bu film aynı zamanda İzmirde L A L E ve TAN sinemalarında gösterilecektir.

Cyrano de Bergerac (Sirano dö Berjerak)

HALİDE EDİB

Kâinatın insan denilen temasını ömrünün sonuna kadar bir talebe ve çocuk merakı ve zevki ile seyreden genç, yaşlı bir takım adamlar vardır. Anlaşılan E. Rostand bunlardan biriyim; ve, Cyrano'sunu, bu lezzetli dünya ile paylaşmak için yazmış. Toprağı bol olsun!

«Cyrano» İngilizceye bizim talebelik günlerimizde tercüme edilmişti. Bunu bize, okuyuş tarzı bizi daima hayran eden edebiyat hocamızı okumuşt. İngilizce konuşulan dünyada bu eser, o zaman büyük bir velle uyardırmıştı; herkes «nihayet Shakespeare'le berabere kalabilececek bir dram pehlivanı» görmüş gibi kitapları bahsetmişti. Mamafih bir şaheser, mükemmellerin kendi haklarında söyledikleri şeylerden dolayı yaşamaz. Söylenen şeyler unutulur, eser de, ya tenkidlerle beraber unutulur, ve yahut tenkidlere rağmen yaşar. O günlerde eserin bizim sınıfı kavrıdığını, sarıldığını biliyorum. İçinde, en az dramatik olmasına rağmen, son parçasını uyardırdığı gülmekle karışan göz yaşlarının tuzlu neşesini hiçbir şeyin solduramayacağını sanmıştım.

Bu zevki uzatmak ve tazelemek için, Fransızcasını okumak istedim; ve bütün mânâsile ruhu tepeden tırnağa Fransız olan «matnazel Piérard» a gittim, Fransızca metnini istedim. O, biraz «Voltaire» in tesirile olacak, İngiliz dramını, teknik itibarıyla kaba bir halitâtelâkki eder, İngiliz zevkinin hayli çiyi, yahut yarı pışmış olduğuna inanır. Fransız dehâsının tefevvukunu kafama iyice yerleştirmek için birçok pasajı kendî okudu, bir sürü de keskin mukayeseler yaptı. Mukayeseleri unuttum; fakat «Cyrano» nun kendi şahsı bir sanat ziyafeti olarak tadı damagında kaldı. Mamafih kendi kendime, hâlâ vuzuhla hatırladığım bir mukayese yaptım: İngiliz edebiyatı hocası, Fransız edebiyat hocası, aynı eseri okurken bana, birbirinden ayrı iki «Cyrano» tanıtmışlardı. Fransızın «Cyrano» su, «Var mı bana yan bakan?» ruh hâleti içinde yaşıyan, nükteli, sametali, mütehakkim, yerli yeris bir çıkartan, mütefekkir ve şair bir küllanbeyi, daha doğrusu bir Gascon beyiydi. Fransız okurken, maddî olduğu kadar, belki de daha fazla mânânevî bir «burnu-büyüğü» canlandırdı. **Bunu -büyüklik, Burnu -havadalık, burnunu -her şeye -sokmaklık** vasıflarından yoğunlaşmış bir kahramanı, hafızamı, bütün zaman için ağıladı. İngiliz edebiyatı hocası, bütün bu tumturaklı benlik, bu zarif kabadayılık arkasındaki sağlam kafayı, almaz bir kaleye benzeyen demir yüreği, ve bunların arasında, yalnız kuvvetlilerde bulunan derin rikkati hissettirdi. «Mutlak», dedim, «bu eseri Türkçeye ben tercüme edeceğim.» Fakat etmedim. Belki, Rostand'ın bundan sonra okuduğum eserleri, bendeki ilk emsalsiz heyecanı köletmişti, belki başka sebepler de vardı. Her ne ise, «Cyrano» yu tercüme değil, hatıl olgun bir kafayla okursam, ilk zevkimi kaybederim korkusile bir daha elim alamadım.

Nihayet geçen hafta sonunu genç arkadaşımız Sabri Esadın «Cyrano» tercümesini okumakla geçirdim. Mektup sıralarında okurken «Cyrano» nun başka başka kumaşlardan yapılmış gibi duran şahsiyetini, birbirine dikmiş bir kumaş gibi örülmüş, terkip haline gelmiş hissettim. «Cyrano» Türkçesinden birdenbire bir bütün oluvermişti. Belki kırk yıl evvel duyduğum olduğum gözyaşıle karışık tebeşümü, tuzlu neşeyi tekrar hissettim. Ve derhal anladım ki, Sabri Esat, «Cyrano» ya bir tarafından değil, içinden, dışından her zaviesinden bakmış, ve Rostand'ın «Cyrano» sile içinde yaşadığı dünyayı, şairin kafasının içindeymiş gibi görmüş, yüreğindenymiş gibi duymuştur.

Rostand'ın kafasında on yedinci asra dönmüş, Fransada vakti geçmiş şövalyeliğe karşı, güllün ve gizli dahi olsa, her zaman yüreklerde yaşayacak olan Donkışotluğa karşı genç kalan kalblerin hasretini hissetmiş, Richelieu tehakkümünün mağaları olan zamane adamlarının rıya ve dalkavukluğuna karşı duyulan istikrahî anlaşı, Fransız, bilhassa Paris âleminin bin bir cilvesi ve dekoru içinde bu geçmiş dünyayı anlamıştı. Bütün bunların arasında, bu insanî hisleri, düşünceleri ve âlemleri, Rostand nasıl kendi Fransız dünyasında, dehâsının kudretile duymuş ve yeniden halketmiş ise, Sabri Esat da muhayyilesinin kudretine, yerli harsının köklerine dayanarak, aynı şeylerin Türkiye'nin

muhtelif devirlerde nasıl olduğunu dimağının gözile görmüştür.

Sabri Esadın muvaffakiyetini, tercüme esaslarından şu ve yahut bu tekniğe sadakatle dayanmış olmasında aramamalıdır. Bana geliyor ki, bilâkis, nasıl Rostand ilk gençliğinde bebek yapıp kukla oynatmış ise, Sabri Esat da hayli ağır olan mesaisi arasında, yorgun saatlerinde azat olabilmek için kafasında ve gönlünde «Cyrano» nun yandırdığı hülyayı, bir çocuk samimiyeti ve sadeliği ile dile getirmişe çalışmış, ancak ve ancak bu sayede bu tercümeye bu kadar derin bir realite koymıştı.

Mütercim, bu eseri ana dilimize çevirirken, Türkün hars mirasının, devir, fert ve vokabülünde baştan başa dolamış, fakat hiçbirine tamamen bağlı kalmamıştır. Mütercim, eseri çevirirken, tıpkı «Cyrano» gibi kendi zevkini tatmin etmiştir. «Cyrano» nun cemiyet hayatında belki tehlikeli olan mutlak fikir istiklâlinin, sanat meselesinde tek muvaffakiyet âmilî olduğunu sezmiş, tıpkı «Cyrano» gibi, fikir ve zevkine karşı gelebilecek hiçbir tazyiki dikkate almamıştır. Yeni, eski davalarının bu kadar şiddetle güldüldüğü, bilhassa filelogun edebiyata müessir olmağa çalıştığı dilimizin bu intikal devrinde, bu tercüme zannedildiği kadar kolay bir şey değildir.

Sabri Esat bu tercümede, dilimizin halk destanlarından, Tanzimatından, Servet-i Fünun, Genç Kalemler, millî mektep edebiyatlarından, hattâ daha eski günlerden süzülüp gelen his ve dil tekâmülünü şahsında tophyan bir adam gibi görünüyor. Tâ eski günlerden başlayarak, dilimize akıp, dilimizin coşkun ve canlı deryasını zenginleştiren Türkçeye malolmuş kelime ve tâbirler — yerine göre — Fransızca tâbir ve kelimelere birer tam karşılık halinde kullanmıştır. Yerine göre «sayan», yerine göre «bey» demiş, «pür ciddiyet», «melekliksiyan», «zülfikar» gibi kelimeleri kullanmaktan çekinmediği gibi, sahife sahife okuduğunuz pasajların birçoksunda izafetsiz, yepyeni, yahut tamamen halktan gelen öz Türkçe kelimeleri de ihmal etmemiştir.

Her dilde her zaman eskiler vardır. Derler ki «Güzeli ve doğruyu, his ve fikri yalnız ve yalnız edebiyatın teessüs etmiş «vokabüller» ile ifade edebilirsiniz.» Gene derler ki «bunun haricine çıkarsanız dil safiyetinden kaybeder, bayağlaşıp.» Bu zavailları dinlerseniz, dil olduğu yerde sayar, yaşayabilmek için değişmek, yenileşmek kudretini kaybeder; ve nihayet — ne kadar mükkemmel olursa olsun — ölü diller sınıfına girer. Yeniler vardır. Onlar da tıpkı dilin safiyetini, öz Türkçeyi korumak dâvasını güderler. Edebiyatın, halk dilinin benimsediği, Türkçeye malettiği, istediği gibi telâffuz ve tasarruf ettiği haricîten gelen ne kadar kelime varsa hepsini atmak isterler. Bunlar da eskiler kadar basittirler.

Sabri Esat, eski, yeni, her hangi fikir, his ve hülyayı donma bir tâbir ve şekil kalıbı haline getirebilecek zihniyetlerden uzak kalmış, sadece Rostand'ın hülyasını Türkçede canlandırmağa çalışmıştır:

«Uzun tülül bir şapka, beş kırmalı bir yelek, Bir de manto, öyle ki, kılıcı kalkan etek»

(Devamı sahife 6, sütun 3 te)

Gönül Cehennemi

MEBRURE SAMİ'nin

Gazetemiz için yazdığı bu edebî romandan bugün de şu satırları alıyoruz:

«...». Birden, gözleri ensesinden yakanan bir kedininki gibi süzükledi, şakaklara doğru, sanki büsbütün çekildi; burun delikleri oynamağa başladı... Soğuk bir havada koşmuş, kızışmış atların, burunlarından çıkan solukları nasıl duman duman görünürse, ben de tıpkı böylece, bu kadar vuzuhla, onun minî minî kıvrık burun deliklerinden, ağzın bîş değişik isteğinin, buram buram, duman gibi fışkıran odaya yayıldığını gördüm.....»

Bu nefis romanı önümüzdeki hafta neşre başlıyoruz.

Denizaltılara karşı savaş silâhları

Müttefiklerin kullandıkları himaye gemileri — Tayyareler gemileri himayede mühim rol oynuyor

Şimalî Afrikada Müttefik taarruzu başlıyalı beri, Mühverciler elde mevcut denizaltılarını batı Akdenizde tophiyarak Anglo - Saksonların şimalî Afrika'ya kuvvet ve malzeme yağmalarına mâni olmağa çalışıyorlar. İsviçrede çıkan Jurnal de Geneve gazetesi, Anglo - Saksonların Atlantik'te ve diğer denizlerde Mühver denizaltılarına karşı kullanmakta bulundukları savaş vasıtaları hakkında, uzun bir makale yazmıştı. Bu makalenin en mühim parçalarını aşağıya naklediyoruz:

Geçen umumî harb esnasında, denizaltılara karşı esaslı muhripler ve denizaltı avcıları kullanılıyordu. Esasen o harbe İngiliz anavatan filosununablokası, Alman açık deniz filosunu limanlarda muattal durmağa mecbur ediyorlar. Bazı Alman korsan gemilerininabloka hattını yararak açık denize açılmaları müessir olmanın ziyade temâşal bir mahiyeti halzdir.

Halbuki bugünkü harbe denizaltılarla mücadele meselesi daha karışık ve daha mudirdir. Vapur kafilelerinin en korkunç düşmanı, denizaltı olmasına devam eylemekle beraber, bu kafileler denizaltı gemilerinin ve bilhassa uçakların da her an hücumuna uğrayabiliyorlar. Bu sebepten dolayı, vapur kafileleri, denizüstü gemilerinin muhtemel hücumlarına karşı ağır kruvazörlerin himayesine muhtaçtırlar. Fakat denizaltılardan sonra vapur kafilelerinin en büyük düşmanı uçaklardır. Uçaklar ise, gündün güne faaliyet sahalarını daha ziyade genişletiyorlar.

Vapurların, denizüstü gemilerinin muhtemel hücumlarından korunması için ağır kruvazörlerin ve zırhlıların himayesi lâzımdır. İngiliz filosunun en seçkin saffiharb gemileri olan Nelson ve Warspit zırhlılarının adı kruvazörler gibi Atlantik'te ve Akdenizde seyreden Müttefik vapur kafilelerini himaye ettikleri, bir çok defalar görülmüştür.

İngiliz saffiharb gemileri bu vaziyeti görmekle, uzaktanabloka ananesinden vazgeçmiş oluyorlar. Ticaret vapurlarının silâhlandırılmış oldukları 75 ve 120 milimetrelilik toplar da kendilerini denizaltılarına karşı korumak hususunda esash bir rol oynamaktadır.

Vapurların toplanla silâhlı bulunmaları, denizaltıları hiç olmazsa gündüzleri, kendilerine saldırmaktan menetmekte ve dalmış vaziyette torpille saldıрмаğa mecbur etmektedir. Halbuki dalmış vaziyette yapılacak bir taarruz denizaltıların taarruz kudretini esaslı bir şekilde azaltmaktadır. Çünkü denizaltılar mahdut mikdarda torpil taşıyorlar. Bir denizaltı komutanı, karışındaki ticaret vapurunun topçuları, ne kadar acemi olurlarsa olsun, gemisini denizi sahında mermilere hedef tutmak cesaretini gösteremez. Çünkü denizaltı gemisinin teknesi, en küçük mermiye bile dayanamayacak derecede zayıftır.

Havadan ve alçaktan yapılacak hücumlara gellince; en müessir müdafaa vastası uçaksavar toplardır. Fakat hassas tarafları, zırhlıdırılmış olan modern uçaklara karşı 8 milimetrelilik mitralyözler tesirsiz kalmaktadır. Hattâ isabet derecesi az olan 13 milimetrelilik mitralyözlerin kullanılması ve vapurlardan 20 ilâ 40 milimetrelilik patlayıcı mermiler savuran otomatik Pom-Pom toplanının bulundurulması, ağırlıkları ve bilhassa bunları kullanacak olanların gayet iyi talim görmüş erler olmaları lüzumu yüzünden bir çok zorluklar arz etmektedir.

Denizaltılarını keşif, takip ve imha etmekle beraber hava hücumlarına akrşı da himayeyi temin eden himaye gemileri, çok revaç bulmuştur. Anglo - Saksonlar bu tip gemilere malik bulunuyorlar. Anglo - Sak-

sonların 1942 senesinde kullandıkları himaye gemileri, 1939 senesinden evvel inşa ettirmiş oldukları bu tip gemilerden hem süratli, dalgalara dayanıklı hem de torpil kovanlarıyla mücehhez olmak bakımından üstündürler. Sürüleri kurtlardan koruyan çoban köpeklerine benzeyen bu nevi gemilerden Stork tipinde olanları, 1200 ton hacminde ve saatte 18 mil süratinde olup, 1935 senesinde İngilizler tarafından inşa edilmişlerdir. Son tebliğlerde ismi sık sık geçen meşhur himaye korvetleri de aynı zihniyetin mahsulüdür.

700 - 1100 ton hacminde ve 55,7 metre uzunluğunda bu himaye gemileri 3,000 beygir kuvvetindeki makineleri sayesinde saatte 20 mil süratle seyretmektedir. Faaliyet sahaları 4,000 mil dir. Denize karşı da son derece dayanıklıdır. Başlıca silâhları 102 milimetrelilik çift kullanışlı bir veya iki toptur. Yani bu toplar hem tayyarelere, hem de gemilere karşı kullanılmaktadır.

Bundan başka dört namlulu bir Pom-Pom toplan ve 12 milimetrelilik bir çok uçaksavar mitralyözleri vardır. Denizaltıların takibi için korvetler daha iyi mücehhez bulunuyorlar. Bunların Asdie tipinde son derece hassas dinleme âletleri vardır. Bu âletler sayesinde, denizaltıların denizin altındayken en küçük hareket ve seslerini duyulmaktadır. Dip bombaları atmak için müteaddit âletleri de vardır. Bunlardan sonra Hant tipindeki himaye muhripleri gelmektedir.

Bu muhripler, 890 - 950 ton hacminde, 82 metre uzunluğundadır. Saatte süratleri 27 - 30 milidir. Silâhları hem tayyarelere hem de gemilere karşı kullanılan 102 milimetrelilik dört, 40 milimetrelilik sekizer namlulu müteaddit Pom-Pom toplan ve 13 milimetrelilik sekizer ağır mitralyözleri vardır. Bu gemilerde asdie tipinde dinleme âletleri mevcuttur. İngilterenin bu tipde bugün 70 kadar gemisi vardır. İngiliz tezgâhları senede bu tipte 30 gemi inşa edilmektedir.

Bunların başında hava himaye kruvazörü gelmektedir. Hacmi itibarile son derece ekonomik, fakat silâh bakımından çok kuvvetli olan bu tip gemiler, bilhassa vapur kafilelerinin himayesine mahsustur.

Dido tipindeki İngiliz kruvazörleri bu tip gemilerdir. 5450 ton hacminde, saatte 32 mil süratinde olan bu himaye kruva-

zörlerinin hem tayyarelere hem de gemilere karşı kullanılan 132 milimetrelilik onar top, 40 milimetrelilik 16 Pom-Pom ve 13 milimetrelilik bir çok ağır mitralyözleri vardır. Bugün bu tipte 14 gemi hizmette bulunuyor. Diğerleri de inşa edilmektedir. Bunlardan üç tanesi batırılmıştır. Bu gemiler, Buz denizi yoluile Rusya'ya malzeme götürün vapur kafilelerini himaye için kullanılmaktadır.

Amerikalılar da bu tip gemileri taklit eylemişler ve 1942 senesinde Atlanta tipindeki 8 kruvazörü hizmete koymuşlardır. Bu 8 Amerikan himaye kruvazörü 6000 er ton, hacminde dirler. Saatte süratleri 32 mil dir. 127 milimetrelilik on altışar, 28 milimetrelilik 3 veya 4 Pom-Pom ve bir çok mitralyözlerle silâhlıdır.

Fakat denizaltıların gündün güne artan faaliyetli yüzünden bu himaye gemilerine daimî hava himaye devriyelerini de katmak zarureti hasıl olmuştur.

Uçaklar, hem tayyarelerin hem de denizaltıların en amansız düşmanıdır. Çünkü bunlar denizaltıları dalmış vaziyette bile keşfederek bombaladıkları gibi, himaye gemilerinden de daha, çekik ve daha süratlidirler. 15 tonluk 4 motörli Liberator tipindeki tayyareler, saatte 320 kilometre süratle fasılason beş saatlik uçuşlar yaptıkları için bu vazifenin bihakkin ehldirler. Liberator tipi uçaklar 20 milimetrelilik dörder topla silâhlı bulundugu için Almanların Heinkei III ve Foeko - Wulf tipi zırhlı tayyarelerine karşı olduğu kadar denizaltılara karşı da çok tesirli dirler.

Geçen umumî harbde 178 Alman denizaltısı batırılmıştı. İngiliz Bahriye Nazırı lord Alexander'e göre bu harbin başından bugüne kadar Japonların batırılan denizaltıları haric olmak üzere 530 Mühver denizaltısı batırılmıştır. Bu rakam, senede vasatı bir hesaplâ 176 denizaltı batırıldığından ve 1917-1918 senesinde Almanların uğramış oldukları denizaltı zayılatından üç misli fazla bir rakam gösterir.

Bu zayıyata rağmen denizaltı silâhı korkunç olmakta devam ediyor. Mühverin bugüne kadar 20,000 tayfa tarafından kullanılan 500 denizaltı kayıbtığı kabul edilse bile katî netice üzerinde pek az tesiri olacak bazı kara muharebelerinde uğranılan zayılatın yanında ve 15 milyon Müttefik gemi tonajının batırılması karşısında pek az kalır.

Tokyo hergün bombardıman ediliyor!

Amerika'nın Texas hükûmeti tayyareciler için ideal bir yerdir. Burada hava daima açıktır. Hem en hiç yağmur yağmaz. Bu sebeple pilotlar istedikleri kadar uçarak talim yapabilirler. Amerika hükûmeti bunu gözönüne alarak burada tayyare talim merkezleri kurmuştur. Bunlardan biri Houston şehri civarındadır.

Tayyareciler hedeflere nasıl bomba atılacağını göstermek için çölde mukavvadan büyük şehirler yapılmıştır. Tayyarecilerin bu şehirde hedeflerini bulmaları lâzımdır. Hedeflerden biri Tokyo şehridir. Tayyareciler her gün bu hedefe bombalar atıyorlar.

Birmanya'da afyon vesikası!

Harb dolayısıyla muhtelif memleketlerde bir çok vesikalar ortaya çıkmıştır. Bunlardan en garibi Birmanya'daki afyon vesikasıdır.

Uzak şarkta, Japonya hariç, bütün memleketlerde halkın büyük bir kısmı afyon müptelâsıdır.

Hollanda'da Vecht sahili halkının garip bir Belediyeleri varmış. Bu Belediye, gayri muntazam plânsız yolları olan evler arasında kayboluyormuş. Bunun için Belediye idaresi, halka Belediye-nin nerede bulunduğunu uzak-tan belletmek için Belediye ya-

pirının damı üzerine ağaçtan yapılmış bir leylek dikirmiştir. Evlenecekler veya yeni doğan çocuklarını tescil ettirecekler ve yahut da Belediyede bir diğer işi olanlar Belediye dairesini bu leyleğe bakarak kolayca buluyorlarmış.

Leyleğe bakarak bulunan belediye dairesi!

Hollanda'da Vecht sahili halkının garip bir Belediyeleri varmış. Bu Belediye, gayri muntazam plânsız yolları olan evler arasında kayboluyormuş. Bunun için Belediye idaresi, halka Belediye-nin nerede bulunduğunu uzak-tan belletmek için Belediye ya-

ISTANBUL HAYATI

Halicin dolması

Gazetelerde yine bir havadis çıktı. Halic doluyormuş, bazı iskelelerin önu vapur yanaşamayacak hale gelmiş. Bu gidişle bir müddet sonra hiç bir iskeleye vapur uğrayamayacakmış. Buna meydan vermemek için Halicin bir an evvel temizlenmesi leap ediyormuş.

Bu dolma ve temizleme havadislerini ötedenberi okur ve dinleriz. Halic bir taraftan dolmaktadır. Lâkin temizleme işi sadece kuru lâftan ibarettir. Bu defa da Belediye tetkikat yaptırmış, Halicin temizlenmesi için bir kaç milyon lira lâzımmış. Şu sırada Belediye bütçesinde suya dökülecek milyonlar ayrılamıyacağına nazaran Halic, dolmak değil tıklım tıklım hale gelip patlarsa da fayda yok. Kâğıthane deresinin camurlarını, mezbahanın, Kasımpaşa deresinin kirli sularını daha senelerce göğsüne basıp oturacaktır.

Yalnız çamur pisliği de değil; göyle bir tarama yapılsa o çamurlu suların altından tonlarla vapur leşi çıkar. Frenklerin «Altın boynuz» ismini verdikleri ve bizim beğenmediğimiz, yıllardan beri kirini pasasını temizlemeğe muvaffak olamadığımız Halic küçük bir demir madeni kadar da zengindir. O kokmuş camurlar arasında bir sürü gemi tekneleri, eski zırhlı kaburgaları yatıyor. Sandal veya vapurla giderken sağa sola dikkat ederseniz, her tarafta sudan başını çıkarmış tekne burunlarına, gemi direklerine raslarsınız. Üzerlerine martiler yuva yapıyorlar. Bunlar âdetâ mezar taşlarını andırır. İki sahil boydan boya gemi mezarlığında farkıdır. Zaten diş denizlerde yürüyemeyecek hale gelen köhne, hasta gemiler Halice çekilip omuz omuza dayanarak Ezraîl bekler gibi mütevekkilâne beklesirler ve eceli gelenler ufak bir rüzgâr sarsıntısıle birer ikiser oldukları yere gömülüverirler. Vaktile Okyanusları aşarak Amerika'ya kadar gidip gelen Güleemal vapuru da şimdi Halic'in çamurlu bir köşesinde ölüm sırasını bekliyor.

Kâğıthane deresinin yıllardan beri getirdiği camurlarla Eyyübün karşısında peyda olan ada-cıklar da pek şairanedir. Günden güne büyüyüp genişleyen bu adaların karşından seyri çok hoştur. Yaz kış zümürü gibi çayırırlar arasında yükselen saz kümeleri küçükçük ormanları andırır. İlkbaharda o çalı ormanlarının arasından kâh atlaya zıplaya oynayan keçiler, koyunlar, kâh sırtları çuval abalı, elleri sopalı çoban çocukları görünür. Bunlar da minimini adacıkların küçük Robensonlarıdır. Yaz sıcağında kurbaga avına çıkan makas gagalı leylekler de bu saz ormanlarının gölgesinde serinlenirler.

Vaktile dillere destan olan, divan şairlerinin ilham perilerini barındıran Halic bugün pek zavallı halde. Şehircilik mütehasısı Prost da onun haline acımsı, temizlemek için bir teklif ileri sürmüştü. Büyükdereye akan su ile Kâğıthane deresi birleştirilip bir kanal açılırsa Boğazdan gelecek akıntılı sular Halicin camurlarını temizlermiş. Mükemmel şey. O zaman, Kasımpaşadan sandala atlayınca Beyoğlunun etrafında bir ada gibi dolayarak tâ Büyükdereye çıkıp Boğaz sahillerini de seyrede ete eğlenceli bir deniz safası yaptıktan sonra yerimize dönebileceğiz demektir. Güzel fikir ammaaa, bunun da ucu beş on milyon liraya dayanıyor. Yani bu da boş bir hayal...

Sevgili Halicimiz hele biraz daha olsun bakalım. Vapurlar iskelelere yanaşmasa da olur. Her vapur iskelenin açığında bekler, yolcular da sandallarla gidip binerler. Hiç değilse bu sayede Halice bir «Büyük deniz» kuruntusu gelir de, pislikten çektiği üzüntüleri unuttur belki.

Cemal Refik

Odun fiatleri neden yükseliyor

Odun fiatlerinin son günlerde yeniden artması üzerine Belediye tetkiklere başlamıştır. Bu tetkikler neticesinde odun fiatlerinin yalnız nakliye vasıtalarının fiat farkından mı, yoksa diğer sebeplerden mi ileri geldiği tesbit edilecektir. Belediye, lüzumu takdirinde Mahrukut ofisinin istif ettiği odunlardan bir kısmını piyasaya çıkararak fiatlerin düşmesine müessir olacaktır.

Cyrano de Bergerac
(Sirano dö Berjerak)

YEDİKULE ZİNDANLARINDA

Tefrika No. 58

Yazan: İskender F. SERTELLİ

Atlarımız vadiden düzlüğe indiği zaman yavaş yavaş hava kararıyordu. Köyden epeyce uzaktık. Ve yolun pek tehlikeli olduğunu herkesten istiyorduk. Hatta buralara dair birçok korkunç hikâyeler de anlatılırdı. Bilhassa iki saat sonra, yani zifiri karanlıkta geçeceğimiz boğaz hakkında neler, neler söyleniyordu ki...

Arkadaşıma bunları hatırlatarak: — Bilirim ki bu gibi hikâyelere katıyen kulak asmazsın... Senin cesaretin herkeşçe meşhurdur... dedim.

Güldü: — Bilir misin?, dedi, ben senelerce önce hiç de cesur sayılmıyan bir adamdım. Sonradan böyle oldum.

Hayatta korkacak bir şey olmayacağını anlayınca işi cesarete ve hattâ ağır kahramanlığa döktüm. Bak sana basımdan geçen ilk vakayı anlatayım...

Atımı biraz daha yanıma yaklaştıracak hikâyesine başladı. — Birçok seneler evvel Bursada oturuyorduk. O zaman ben 18 yaşlarındaydım, o zaman Ben 18 yaşlarındaydım. O zaman Ben 18 yaşlarındaydım.

Bizim ev ve arkasındaki bahçeler de aynen böyle idi. Bir gün aldığımız bir telgraf bütün evdekileri acele İstanbul'a gitmeğe mecbur etti. Beni evde bekleten arkadaşlar,...

İlk iki gece hâdisesiz geçti. Lâkin endişesiz, düşüncesiz, deliksiz uyku zevkini tamamiyle kaybetmiştim. Kulaklarım daima kırıltı idi. Her an birisinin bu kocaman ve karmakarışık tahta eve girmesini bekliyordum. En küçük bir gürültü üzerine yastıktan başımı kaldırıyor, uzun uzun dışarıyı dinliyordum. Bazan en tabii bir tuktudan, kendi kendine çatlayan bir tahtanın hafif sesinden münâralar çıkıyor, korkunç tahminler yapıyor ve yorgunum altında her türlü dehşetli sahneye hazır bekliyordum. Bu arada dahiyor, korkunç rüyalar görürken gene en yavaş bir tuktudan hemen uyanıveriyordum.

İki gün sonra şehirde Püskülsüz hakkında bir sürü rivayetler dolaşmaya başladı. Güya çete reisleri şehrin civarında dolaşıyorlardı, hattâ bazan gece yarısından sonra mahalle içlerine kadar sokulduğunu, tanıdığı bazı kimselere misafiri olduğu söyleniyordu. Püskülsüz bu kadar yakın olmak beni ürktüydü.

Evde yalnız kaldığımın beşinci gecesi idi... İlk defa olarak yatağa girer girmez uyumağa hazırlanıyordum. Çünkü kaç gecedir deliksiz ve rahat uyumadığım için çok yorgundum. Uykü gözlerimden akıyordu. Nihayet baş ucumdaki petrol lâmbasını söndürdüm. Ve sağma dönercek gözlerimi kapadım. Uyuyum...

Gece yarısından sonra sırcayarak uyanırdım. Dışarıda bir gürültü vardı. Gene her zamanki gibi yastımdan başımı kaldırdım. Yatağımın içinde doğrularak, soluk bile almadan dışarıyı dinlemeye başladım.

Evvelâ hiç bir şey duymadım. Beni uyandıran gürültüden sonra evin içine derin bir ölümlü sessizliğe sinmiştim. Yalnız dışarıda rüzgârın telgraf tellerini öttürdüğü işitiliyordu. İşte o kadar... Kendi kendime, «Bana öyle geldi... Her zamanki gibi vehim!» dedim. Tekrar yastığa başımı dayadım. Uyumağa hazırlanıyordum ki bu sefer dışarıda, sofada adamakıllı bir gürültü oldu... Sanki birisi aya-

ğını bir yere çarpmış gibi idti. Tekrar doğruldum. Bu sefer adamakıllı heyecanlı idim. Hareket ederken yatığım karyolanın somyesini gıcirttım. Hareket ederken yatığım karyolanın somyesini gıcirttım.

Lâkin dışarıdaki gürültüden gene eser kalmayınca tekrar kafamı yastığa dayadım. Sen misin bunu yapan?.. «Şırak» diye dışarı sofanın kapısı kapanmaz mı?.. Artık bu gürültü hiç bir tevli götürmezdi. Çünkü sofanın kapısını yataken kendi elimle kapadığımı, hattâ arkasından çengellediğimi biliyordum. Bunun için açık kalıp, rüzgârın onu çarpmış olmasın akla bile gelmezdi. O halde?.. Ben bunları düşünürken sofada bir iskemle devrilmesi andıran bir gürültü oldu. Ondan sonra bir ayak sesi... Ve merdivenlerde gıcirtılar... Dışarıda birisi olduğu muhakkaktı.

Hemen fırladım. Şaşkın hareketlerle yatağımın yanındaki komodin üzerinde duran kibriti buldum. Yakıtım. Petrol lâmbasının şişesini çıkardım. Fitili ateşledim. Lâmbanın camdan külâhını taktım. Ne zorluk değil mi?..

Bundan sonra lâmbayı kulpundan yakalayıp, sonsuz bir heyecan içinde dışarıya süzülürüm. Evet iki adım ilerimde bir iskemle devrilmesi yerde yatıyordu. Gözüm sofanın kapısına ilişti. Kapalı!.. Lâkin arkasındaki çengel sallanıyordu!.. Halbuki yataken onu kendi elimle çengellediğimi ne kadar iyi hatırlıyordum.

Bu aralık ne göreyim? Kapının yanındaki, belki ev kurulandanberi kapalı duran pencere açık değil mi?.. Mesele gayet basitti ve hemen anlaşılıyordu. Bu mini mini pencere açılmış ve buradan el uzatılarak kapının çengeli kaldırılmıştı.

Biraz evvel merdivenlerde ayak sesi işitiğim için eğer hırsız varsa ya kapı kata çıktığına zahip oldum. İlerledim. İlk basamağa yaklaşıncamurardan ayak izleri gözüme çarptı!.. Şüphesiz!.. Yukarıda birisi vardı!..

Şimdi merdiven başında durmuş bir türlü ne yapacağımı kestiremiyordum. Yukarıya çıkmağa ayağım varmıyordu. Odama çekilip yatmağa gönlüm razı oluyordu. Pencereyi açıp bağırarak?.. Bu bana âdetâ konmuş gelliyor... Hem ya aldanıyordum!.. Çünkü bütün kalbimle, şu tekmi etrafta gördüklerimin başka bir şeye delâlet etmesini ve evde katliyen kimse bulunmamasını arzu ediyordum... İstiyordum ki şu açık pencere ve çengel kaldırılan kapı, şu çamurlar hırsızdan başka bir şeye ait olsun!.. «Belki bir şey yoktur. Ben yanıyordum... Bir kere yukarıya bakayım da içime emniyet gelsin...» dedim. Petrol lâmbasının soluk ışığı içinde gölgemle omuz omuza yukarıya çıktık...

İlerledim. Evvelâ hiç bir şey gözüme çarpmadı. Yalnız basamak basamak bahçelerden birine bakan bir pencerenin açılmış olduğu gözüme çarptı. Halbuki o da kapalı idi. Pencerelerden esen şiddetli bir rüzgâr elimdeki lâmbanın alevini titretti, hoplattı, uzattı, kısalttı!.. Bu çirpan alevin yiasında biraz ötemde ırı yarı ve palabıyıklı bir adamın bana kocaman gözlerle baktığını gördüm... Ve işte tam bu esnada elimdeki lâmba söndü!..

Arkadaşıma karanlıkta güldüğünü işittim: — Roman muharrirleri tefrikalarını tam burada bırakırlar değil mi?.. Amma ben devam edeyim...

Lâmba söndü karanlıkta kalınca beni bir dehşetle basmıştı. İki adım attım. Ayağım haliya takıldı. Yere kapaklandım. Bu esnada ellerime bir bacak geçti.

Olan olmuştu. Geriye dönercek vaziyet yoktu. En iyisi büyük ve çilimca bir cesaret hamlesi göstermekti. Ben de bütün kuvvetimle bacağımı yapıpışım herifi altıtmek istedim. Lâkin O da dretiyordu ha...

Böylelikle açık pencerelerim önüne kadar geldik. O buradan atlayıp kaç-

(Baş tarafı 5 inci sahifede)

Tıpkı horoz kuyruğu gibi azametlidir. Gaskonya, bilirsiniz, hayli bereketlidir. Mağrur ve tıfrafurmuş insan...

Yetiştirmekte, Fakat bizimki geçer hepsini bir hamlede...

Sonra burnu! Ya Rabbi! O ne muazzam burnu! İnsan görünce onu mutlaka der ki,

Takmadır bu, çıkarır, hele sabredin biraz!

Onun canı çıkar, fakat o burnu çıkamaz.

İşte «Cyrano» nun dışı, biraz da içi. Bu burnun mânevî mânâsını kendi ağzından dinliyorum: (Sahife 113).

Ya ne yapmak lâzımmış? Sağlam bir dayı bulup çaktmak sırnaşık gibi,

Kudretle davranmayıp hile ile turmanmak mı?

İstemem eksik olsun, herkes gibi koşarak, Yabanın zenginine medhiyeler yazmak,

Acaba bulup bir alay sersem Meyhane köşesinde dâhi olmak mı?

İstemem eksik olsun! Bir tek şüphe yer yer Dolaşıp da herkesten alkış dilenmek! İstemem eksik olsun! Yoksa bir sürü kelli

Sırma saçlı diyerek göğe mi çıkarmak? Yoksa ödümlü kopsun bir Allahın abdalı

Gazeteye bir tenkid yazacak diye her gün?

Bu tirad baştan başa bu burnun ifadesidir. Ve okurken, bambaşka zaviyeden, yepyeni bir üslûpla Tıv-fik Fikret'i hatırlarsınız.

«Mesut ona derler ki sayılardan uzakta, Uzlette, tabiatle beraber yaşamakta»

Diye aktör sahnede prologunu söylerken hemen Ziya pazanını da hissesi olan bir dili işittini bilirsiniz. (Sahife 29).

«Doğuşunda bir kamsı parçası olduğunu, İçine sazlıklardan kuş sesi doldurduğunu»

Mıvalarını dinlerken bir defaya mahsus olmak üzere sönmüş de olsa, Mevlâ'nın hülyasının küçük bir aksisi bu garp lâvhasında çakar.

Hakikati, «bir mahmuz gibi şaklatana» ruhu, vücudunun içinde korsa giymiş gibi dimdik duran, «dam-larından mavi mehtap damla damla akan Pariste tek başına yüz kişi ile savaşıyor, «Gaskonya beyleri» türki-sile ruhundaki istiklâli bir bayrak gibi teşhir eden bu «Cyrano» yu, Sabri Esat hem Fransız bırakmış, hem de Türkçesinin kudretile bize maletmiştir. «Cyrano» yu okurken, işte dilin ve harsin temeli Türk ol-masıdır ki, Köroğlunu, bin bir baba-yatın her sahasındaki, isimli, isimsiz er ve mert, «masal içinde ve hakikat-te yaşamış olan» bir nice memleket evlâdını hatırlar. Ve Sabri Esat bize bu «Cyrano» yu tıpkı Pla-tarç'ın Amyot'un Fransızlara, North'un İngilizlere malettiği gibi maletmiştir.

Ne kadar tekrar etsək o kadar faydalıdır: her sınıf ve cinsten klâ-sik eserler tercüme ettirmekle Maarif Vekâleti pek hayırlı bir iş yapmıştır. Gerçi bunlar arasında okunmaları, başlanıp bırakılmaları olduğu gibi, Türkçeye malolabilmek için kim bir-lik kaç defa daha tercümeye muhtaç olanları vardır. Fakat zaman zaman bize «Cyrano» derecesinde bir ter-cüme verirse bu hayırlı teğebbüs ne mutlu!

Halide Edib

24 ikinciteğrin 1942

RADYO

Bugünkü program

12,30 Program, 12,33 Müzik (Pl), 12,45 Ajans haberleri, 13 Şarkı ve tür-küler, 18,03 Mızraplı sazlardan saz eserleri, 18,20 Fasil heyeti, 19 Evin saati, 19,15 Müzik (Pl), 19,30 Ajans haberleri, 19,55 Pegrev, taksim ve şarkılar, 20,15 Radyo Gazetesi, 20,45 Müzik (Pl), 21 Evin saati, 21,15 Mü-zik sohbetleri, 21,45 Senfoni orkes-trası, 22,30 Ajans haberleri ve bor-salar.

Yarın sabahki program

7,30 Program, 7,32 Vücutumuzu ça-ğıracağız, 7,40 Ajans haberleri, 7,55 Müzik (Pl).

mak istiyordu. Sonradan öğrendim ki meğer bu pencereden çaldıklarını aşğıdaki arkadaşına atmak ister-miş...

Herifi habire tartaklıyordum. Bu sırada bekçinin sopasını da işitince onu da çağırdım. Yakaladığım adam püskülsüz değilmiş ama yine uzun zamandanberi aranaz azlı bir hırsız-mış...

Bu vaka bana bir cesaret stajı gibi geldi. Zaten isimim cesur çıkmıştı. Ben de yavaş yavaş kendimi ona alış-tırdım. Emin ol azızım, herçey gibi cesaret de bir ekzersiz meselesidir.

Arkadaşım sustu. Hakkinda bin bir korkunç rivayet dönen «Karanlık boğaz» denilen kayalıklara doğru at-larımızı sürdük...

(Bir yıldız)

Bulmaca

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Soldan sağa ve yukarıdan aşağı:
1 — Azıcık hareket etmek,
2 — Dalayarak,
3 — Müzikçilik yapan,
4 — Bir nevi balık ağı - Ters gi-
lecek yerdır,
5 — Ters yerinde dur demektir -
Bir renk - Gülmüş,
6 — Geometri şekillerinin kenarları -
Nida,
7 — Sinirler - Bir nevi top oyunu
âleti
8 — Tersî tâdatır - Beyan edati,
9 — Bir nevi külâh - İçilecek şey,
10 — Damardaki mayı - Alacak,
Gegen bulmacamız

Soldan sağa ve yukarıdan aşağı:
1 — Şeftall, Az, 2 — Egeadaları, 3 —
Fettanadam, 4 — Tatarâğası, 5 —
Adar, Kıl, 6 — Lanak, 7 — İlgitaif,
8 — Adalımsı, 9 — Aras, Pile, 10 —
Zimda, Şek,

Mahkûmlar ilkönce boğulur, on-dan sonra baş kesilerek bir tepsi içinde saraya gönderilirdi. Zindanın karanlık koridorlarında dolaşan nöbetçiler birbirleriyle fısıldaştlar:

— Küçük Yusuf, Hüseyinin işini bitirdi galiba!

Kuyu başından bir ınlı duyuldu: — Beni boğmayın.. bende bir ilâç var; bacakları ağrılı bir insan bu ilâçtan bir kere sürerse, Allahın iz-nile ağrılar çarçabuk geçer ve bir daha ağrı yüzü görmez.

Cellât gülerken homurdandı: — Ne demek istiyorsun be? Sen-den ağır ilâcı isteyen var mı?

Hüseyin sirtüstü yere yatırılmıştı, urganın bir ucundan Küçük Yusuf, öbür ucundan da Kara Halli çekli-yordu.

Hüseyin son nefesinde şu sözleri güçlükle söyledi:

— Padışahın, Bağdat seferinden döndükten sonra dizlerine bir ağır yapıştığını herkes biliyor. Bende ki ilâç işte bu hastalığı bir anda tedavi ediyor. Bu ilâç bana dedemden kaldı.

Cellât bu sözleri ölümden kurtul-mak için bir bahane olarak kulak ar-dından dinliyor ve gültüyordu.

Yusuftan birdenberi ipi hula çekti-vermesle Hüseyinin işi bitmişti.

Yusuftan birdenberi kısıks gülmeye başladı:

— Pek ödelek şeymiş be! Bir çe-kizle deprenmeden gidiverdi.

Kara Halli bundan sonra, elindeki urganın ucunu bıraktı.

— Eh, gülmü sıra bana geldi.. Diyerek, ilkönce söyle bir gerindi.. Belindeki palayı çekti:

— Yusuf..

— Ne var, ağam?

— Herifeğin başını kuyunun ke-narındaki taşla bındır bakalım.

Yusuftan birdenberi başını çekti, ta-sın üstüne koydu.

Hüseyinin dili bir kırmızı şerit gi-bi ağzından dışarıya sarkmıştı.

Zindan bekçisi Kara Mehmet:

— Ben bunca yıldır burada ölüm seyrederim. Böyle dili uzayanını gör-medim.

Diye mırıldandı:

Kara Halli:

— Korkakların dili daima böyle uzar.

Diyerek palasını kaldırdı:

— Hazır mısın Yusuf?

— Hazırım ağam.. başı kuyuya düşmesin diy sağından tutuyorum.

Kara Mehmet bir adım gliye ge-kildi.

Hallî palasını şiddetle indirdi ve bir vuruşta Hüseyinin kellesini göv-desinden ayırdı.

Yusuftan birdenberi gülüşen çocuk-lar gibi neşeli bir tavırla:

— Bu işi senden başka kimse be-ceremez, usta! dedi.

Ve Hüseyinin kesik başını saçların-dan tutup bir kenara attı.

Cellât palasını sildi.. kına soktu:

— Artık isimiz bitti, değil mi?

— Bitti, ustam!

— Haydi, Hüseyinin başını bir çu-vala sar da gidelim. Öğe üzeri sa-ray içinde de isimiz var.

Kara Halli zindandan çıktı.

Küçük Yusuf da Hüseyinin başını alarak ustasını takibetti.

Pic Ahmet koğuşun kapısından ayrı-lmıyordu.

Cellâdin gittiğini ve sesin kesildi-ğini görünce:

— Hüseyinin işini bitirdiler.. yazık oldu.

Diyerek arkadaşlarının yanına doğ-ru yürüdü.

...

Ahmet, intikam almayı unutmuyor

Beşinci koğuştaki mahkûmlar ara-sında Kalafatçı Musa adında bir

adam vardı. Bu adam şeyhislâm Yahya efendinin fetvasile bir yıl hapse mahkûm edilmiş ve gününü tamamlamak üzere bulunmuştu.

Kalafatçı Musa bir akşam içki içerken dine küfür etmesinden ötürü hocalar tarafından şikâyet edilmiş, sarhoşluğu isbat edilemediği için küfür maddesinden bir yıl hapse mahkûm olmuştu.

Musa yakında tahliye edileceği için sevinliyordu.

Zindan bekçisi Kara Mehmet. Ye-dikule muhafızından:

— Kalafatçı Musanın günü do-lunca tahliye edilecek mi?

Diye sormuş ve muhafızdan müs-pet cevap alarak Musaya:

— Hazırlan bakalım, bir iki gün sonra dünyaya kavuşacaksınız! de-mişt.

Beşinci koğuşun dam ağası o gün çok düşünceliydi. Bir gece önce rü-yasında Hamzanın güzel karısı Ay-seyi görmüştü.

Pic Ahmet, Ayseyi hâlâ seviyor-du. O gün Ahmet, Musanın sevincini görünce yanına sokuldu:

— Yarın günün bittiyor.. bu me-zarlardan çıkıp kurtulacaksınız.. ne mutlu sana!

— Allah hepimize merhamet etsin. İnşallah sizler de bugün birinde kur-tulursunuz.

— Böyle bir yerde tam bir yıl öl-medim, hastalanmadan vakit geçir-mek her kula nasip olmaz.

— Aman böyle söyleme, Ahmetçî-ğim! Burada uzun yıllardanberi ya-tanlar vardır. Sen üçüncü koğuşa hiç gitmedin, değil mi?

— Hayır.. gitmedim.

— Orada bir Sağır Hasan vardır.. tamam altı yıldır bu zindanda yatı-yor.

— Demirden bir vücudu olsa ge-rek, Nasıl dayanmış bu işkencelere ..

— Onun gibi dayanamlar çok var. İnsan oğlu nelere dayanıyor, nele-re katlanıyor da gene bir şey olmuyor, Ahmetçîğim!

Ahmet, Musanın yanına oturdu:

— Doğru, insan oğlu nele-re da-yanmıyor? İşte ben meydaydım.. hem zindanda inliyordum; hem de gönül azabı çekiyordum.. gene bir şey olmuyordum.

— Ne dedin.. gönül azabı mı?

— Öyle ya. Sevdığım bir kadın vardı. Onu yeryüzünde kimsesiz bı-rakılan.

— Adam sen de. Artık unutm-a-lısın onu. Bir erkek zindana düşerse, arkasında kalacak kadın anası bile olsa ona yâr olmaz.

— Böyle söyleme, Musa! Bu hususta kadınlar erkeklerden saha vefahdır-lar. Ben öyle kadın tanırım ki, er-kekleri zindandan çıkıncaya kadar beklemiş ve namusunu bir dilim ek-meğe satmamıştır.

— Aşkolsun öyle kadına.

Ahmet, Musanın kulağına eğildi:

— Kırk yılda bir keşgin başımı yakan şıfıntılar da yok değildir. İşte benim başımı yakan da böyle bir kahbedir.

— O halde onun aşkını hâlâ kal-binde mi taşıyorsun?

— Hayır. Kalbimde aşkımı yaşı-tığım kadın o değildir. Şimdi benim senden bir dileğim var: Buradan çı-kar çıkmaz Edirnekapiya gideceksin.. surların dışında Nurlinin kahvehane-si karşısındaki iki odalı küçük evi bulacaksın. Bu evde Benli Fatma adıyla tanınmış orta malı bir âşifte vardır. İşte benim başımı yakan bu kadındır.

— Pekâlâ, Beni öyle belâh bir kah-beye neden gönderiyorsun?

— Ona bir çift söz söyleyeceksin:

«Ahmet çıkar çıkmaz senin hesabını göreceğim. Bunu iyice bilersen!» diye-cekisin. İşte, senden bunu istiyorum. (Arkası var)

BILLÛR ŞİŞE

AŞK VE MACERA ROMANI

Tefrika No. 136

Yazan: (Vâ - Nû)

— Ay bunu yeni görüyorum. Bu ne böyle?

— Ne olacak? Tehlike işareti sa-narak içeri girmek teğebbüsünde bu-lunmasınlar, diye yaptım.

Rıza: — İyi akıl... - dediye de doğru-su böyle bir teğebbüse giriştikleri sı-ra da karşılarna o iskeletli işaretin çıkmasını dolayî teşetüm etmişti. Fakat fazla ince eleiyip sık dokuya-cak zaman mı? Yanlarındaki kuru dereden su anda bir sel gidiyor. Bel-ki cilk çamurda kayıp yuvarlansalar sular alarak insanı götürecekt.

Rıza: — Siz arkada kalın. — dedi. — Kazmalar sakladığımı harabenin içinde beni beklersiniz. İş bitirince gelir, sizi alırım.

Düşe kalka gidiyorlardı. Ayakla-rı çamurlara saplanıyor; çallara,

taşlara takılıyordu. Yüzlerine ıslak dallar çarpıyordu.

Köse Emin etrafına baktı: Vakti-le bu yoldan bir kere daha böyle heyecanlı geçmişti. Otuz bir mart gecesinde cinayeti işlemesi aklına geldi. Ve ilk defa olarak yaptığı bu işten dolayı kalbinde bir ürperme duydu. İhtimal yürüdükları harabe-de öten baykuşun sesi onu böyle ür-pertmişti. Kuş, bir takım insanların yuvasına yaklaştığını hissedince, ka-nat açıp üzerlerinden uçu gitti.

Borjiya Melâhat:

— Aman ya Rabbin. - dedi.

Başka bir zaman olsaydı, Zeynel-âbidin paşanın şumarık kızı:

«— Bu, hayra âlâmet değildir. Dönelim.» derdi.

Fakat şimdi artık ok yaktan fır-lamıştı. Geriye dönercek gemiler hep yakılmıştı. Ancak bir yol vardı:

İleri... Fakat ileride de köpekler ne fena uluyor...

Yağmur iliklerine kadar işliyordu. Bir an, çocukluğu gözlerinde can-landı: Dadılar, dalkavuklar, maşal-lahlar, tütsüler, ne dese aynı kera-met, mahzû hikmet!.. Bütün öm-ründe dediği dedik olmuştu. Ondan kuş sütünü bile esirgememişlerdi.

Şu anda ise köpeklerin de yatmaya-cağı bir inden çıkış bir baykuş yu-vasına gelmişti. Ve hakikaten gide-cek hiçbir yeri yoktu. Sefahet arka-daşları da onunla birlikte yerlerini, yurtlarını kaybetmişlerdi. Bir tek ümitleri, şu hazine idi.

— Ya hep, ya hiç! - diye söy-lendi.

Köse Emin, onun ne demek istedi-ğini anlıyordu:

— Pek doğru, prensesim... Ya milyarlara, yüzlüm... Fakat muvaf-fak olacağız! Korkmayın.

Genç kadının koluna girmişti. Onun titredüğünü duyuyordu. Ve sevdiği kadının bu hale düşmüş ol-ması, ömründe hiç kimseye acıma-mış olan bu adamı müteessir etti:

— Reis! Cebinde bir konyak şi-şesi olacak. Ver şunu bakayım.

Melâhat, elinin tersile reddetti.

Şu anda konaktaki kendi dairesinde, geniş yatağına uzanarak bir ıhlamur içmeği ne kadar tercih ederdi. Büt-ün ömrüne «baba» dediği adamın ölümünü sanki şimdi haber almış gibi içi sızladı. Artık onun servetini bile istemiyordu. Bir kerecik başını, tıpkı çocukluğunda yaptığı gibi diz-lerine koyarak uyuyabilse...

Avrupanın en küçük hükûmeti: PAPALIK

Papalık nezdindeki sefirler nasıl vakit geçiriyorlar? — B. Taylor'un son seyahati etrafında tefsirler

B. Roosevelt'in hususi müessisi Myron Taylor'un geçen ay Vatikan'a giderek Papa'yı ziyaret etmesi, dünyanın bu en küçük taraf hükûmeti üzerine dikkati çekti. Bir Fransız gazetesi bu münaseleti yazdığı bir yazıda diyor ki:

B. Roosevelt'in hususi müessisi H. Papa ile yaptığı üç mülâkatta dört saatte fazla başbaşa konuştular. Papa, İngilizceyi mükemmelen konuşmuştu için bu görüşmelerde tercüman da hazır bulunmamıştır. Bu mülâkatlarda neler konuşulduğu malûm değildir. Şu sırada Vatikan, dünya diplomasisinin faaliyet merkezidir. Papa'nın adil ve müstavi bir sulhün temelini aramakta bulunduğunu herkesçe malûmdur.

İki muharip zümre, Papalığın hiç bir erazi talebinde bulunmadığı için tam bir bitaraf olduğunu bilirler. Papalık, şüpheler uyandırmaksızın, sulhün esaslarını ileri sürer. Vatikanın nezdinde muhtelif devletlerin otuzdan fazla büyük ve orta elçileri mevcuttur.

Şimdi Papalığın muhtelif daireleri, sabahlara kadar çalışmakta, dünyanın dört noktasından gelen tel. grafları halletmekle meşgul bulunmaktadır. Hiç bir gün geçmiyor ki Papa On İkinci Pîe birkaç ecebî elçiyi kabul etmesin. Papa'nın Haricîye Nazırı kardinal Maglione de kendi bürosunda ecebî sefirleri kabul ediyor. Bekleme salonunda muharip ve bitaraf devletlerin elçileri kırmızı kadife örtülü koltuklarda karmakarışık bir halde oturarak mülâkat saatini bekliyorlar. Muharip elçiler, birbirini görmemezlikten geliyorlar.

Vatikan'ın teşrifatı, harbin mevcudiyetinden haberi yokmuş gibi davranıyor. Büyük elçiler, Avrupada harbin patlak verdiği 1939 senesi Eylülünde kendilerine tahsis edilmiş olan mevkileri hâlâ muhafaza ediyorlar. Bazı büyük elçiler, memleketlerini işgal etmiş olan devletlerin elçileri direk direk oturuyorlar.

Papalık, 1914 - 1918 senelerinde geçen umumî harbe muhasamatın tatili için pek mühim bir rol oynamıştı. Şimdi de aynı hedefe varmağa çalışıyor.

Bu hususta garip bir tesadüf de göze karşıyor. Geçen umumî harbe dönün tesisinde pek mühim bir rol oynamış olan kardinal Pacelli, bugün bütün dünya katoliklerinin ruhani şefi, yani Papasıdır.

Geçen umumî harbe, kardinal Pacelli, Münih'te Papanın vekili bulunduğu sırada Berlin'de geçerek o zamanki Alman Başvekilî olan Bethman - Hollweg'den Almanyanın ne gibi şartlarla sulh aktedebileceğini öğrenmeğe memur edilmişti.

O zamanki Alman Başvekilî, kardinal Pacelliye teslimatın umumî surette tahdid ve İngiltere ile Fransanın siyasi ve iktisadî vesayeti altına düşmemesi şartla Belçikanın tahliyesini kabul etmekte bulunduğunu. Alsas - Loren meselesinin ağırlık bir engel teşkil etmediğini söylemişti.

Fakat kardinal Pacelli'nin bu görüşmelerinden hiç bir netice çıkmadı. Çünkü Almanyada kabine değişikliği gibi, Almanyanın zaafına inanan İngilizler, yeni talepler ileri sürdüler.

Mazideki bu tecrübelerinin bilene simdiiki Papa, neticeden emin olmadıkça sulh planlarını fasetmek istemiyor.

Harb bütün dünyayı sarmış olduğu için Papalığın nezdine memur olup, alileleri beraber Vatikana oturmağa gelen ecebî sefirlerin miktarı son derece artmıştır. Vatikanın sabası pek dar olduğu ve hususî binalar bulunmadığı için bunları Papa'ya ait bina ve saraylarda yerleştir.

mek mecburiyeti hasıl olmuştur.

İngiliz sefiri sir Osborne, Belçika, Yugoslavya, Polonya ve Birleşik Amerika sefirleri, modern bir hale konulmuş olan Santa Marta sarayında oturuyorlar.

Vatikana gelen yeni sefirler, Vatikana mahsus haricî ez memleket imtiyazlarından istifade etmekte olan Adilve sarayına yerleştirilmişlerdir. Bunlar, perdeleri inik arabalar içinde ve motosikletli İtalyan polislerinin refakatinde Vatikana gidiyorlar.

İtalya makamları, bunlara geçiş ruhsatı vermekte pek müsaadekâr davranıyorlar. Hatta yaz mevsiminde, Vatikanın dar hudutları içinde sükunet bunalan ecebî sefirlerin biraz serinleyebilmek için deniz kenarına kadar gidip gelmelerine müsaade ediyorlar. Ostie plajında, bunalan hususî bir havuz tahsis edilmiştir. Hatta balık avlamağa son derece meraklı olan sir Osborne sıcakın fevkalâde şiddetli bulunduğu bir gün Aquilone havuzuna atılmıştı. Papa bu zata havuzda bulunan kırmızı balıkları avlamak müsaadesini vermişti. Fakat İngiliz sefiri, iki gün zarfında o kadar çok balık tutmuştu ki, kendisinden bu iptilâsından vazgeçmek ricasında bulunulmak mecburiyeti hasıl olmuştur. O zamandanberi, İngiliz sefiri fotoğrafçılığı merak sürdürmüştür.

Kendisinden daha genç olan meslekdaşlarının başka hevesleri vardır. Birleşik Amerika sefiri B. Pittman, karısı ve çocukları ile tenis oynayarak vakit geçiriyor.

İk zamanlarda Santa Marta sarayında oturan sefirler, can sıkıcı bir hayat sürüyorlar. Birç oyna-mak ve radyonun düğmelerini çevirmek suretile can sıkıntılarını gidermeğe çalışıyorlar. Fakat ondan sonra sarayın alt katında bir sinema salonu hazırlanmıştır. Bu salonda, haftada iki defa yalnız diplomatlara mahsus olmak üzere filmler gösteriliyor.

Son zamanlarda Vatikanda ecebî sefirlerin adedini arttıran yeni elçiler daha gelmişlerdir. Finlândiya, Çin ve Japonya'nın katolik olmaları sefirleri de son zamanlarda Vatikana gelmişler ve ecebî sefirler kâfiyesine katılmışlardır.

B. Roosevelt'in hususi müessisi B. Taylor, Vatikandan ayrılır ayrılmaz Vatikanda hummalı bir faaliyet başlamıştır. Vatikanda Camerlingue, tâynî sırf ruhani bir sıfat olmakla beraber, büyük bir siyasi ehemmiyet almak istidatını gösteriyor. Vatikanda Camerlingue memuriyeti pek önemlidir Çünkü Camerlingue, Papalıkta bir inihlâl vukuunda yeni Papa intihap edilmeyece kadar katolik kilsesini idare etmektedir. Halbuki Vatikanda Camerlingue makamı birkaç aydanberi münhal bulunuyor. Bu makama Papalığın Haricîye Nazırını getirmek Vatikanın anane-sinden olmamakla beraber, bu makamın en mühim namzedi kardinal Maglione'dir. Papanın, Maglione'yi bu makama getireceği muhakkaktır.

Papalık makamının işgal ettiği zaman yeni kardinaller tâyn etmemiş olan On İkinci Pîe, şimdî harb zamanında bunu yapmaktan imtina ediyor. Halbuki 70 âzadan mürekkep olması lazım gelen mukaddes kollejin (yani en yüksek ruhani mahal) şimdî ancak eill âzası vardır ki bu meclise dahil bütün Amerikalı kardinaler ölmüşlerdir. Acaba B. Taylor bu mesele için mi Vatikana gelmiştir?

Bu, pek muhtemeldir. Çünkü B. Roosevelt, Birleşik Amerikada yaşayan yirmi milyon katolikin müzaheretine büyük bir ehemmiyet veriyor.

Her halde B. Taylor'un Vatikanı ziyaretinin esrarı bir türlü aydınlatılamamıştır.

AKŞAMIN KÜÇÜK İLANLARI

1 - İŞ ARIYANLAR

ORTA TAHSİLLİ — İngilizce ve Fransızca bilen 18 yaşında bir Türk genç tahsille münasip bir iş arıyor. Akşam'da Hasman rumuzuna yazılması.

İYİ FRANSIYZA, TÜRKÇE — Ve daktilo bilen bir Türk bayan, yazıhane işleri için münasip bir iş aramaktadır. Müracaat Akşam'da S S S — 4

ALMANYADA TAHSİL ETMİŞ — Bir yüksek makine mühendisi haftada iki gün çalışmak istiyor. Aksaray - Hayriye Tüccarı Hüsnü Güzel Apr. Kadri'ye müracaat. —

GALATASARAY LİSESİ MEZUNU — Yüksek İktisat ve Ticaret son sınıf talebesi, her gün öğleden sonra haftada iki defa mektebe gitmek şartile sabahın akşama kadar, Fransızca, muhasebe ağına genç iş arıyor. Akşam'da (G.T.) rumuzuna müracaat.

FEN MEMURU — Gerek ressam olarak gerek İnşaat Sanitelerinde çalışmış tecrübeli ve Türkçe İngilizce Fransızca ağına genç bir Türk vatan-dası iş arıyor. Akşam'da (F.E.N.) rumuzuna mektupla müracaat. — 2

BİR BAY İŞ ARIYOR — Türkçe Fransızca İspanyolca vakif daktilo büro ve takip işlerine ağına, şirket veya her hangi bir büroda iş aramaktadır. İstiyenler Galata post restan 227 No. ya mektupla müracaatları. — 2

2 - İŞÇİ ARIYANLAR

BİR ERKEK HADEME — Bir ahçı, bir gece nöbetçisi istenmektedir. Her gün Sultanahmet Sağlık Yurdu direktörlüğüne müracaat edilebilir. — 2

ATELYEMİZDE — Çalıştırılmak üzere iki işçi kıza ve bir tecrübeli daktilo bayana ihtiyaç vardır. Tahtakalede Şeyh Davut han 3 No. Kadri Tunca. —

ACELE — Kadın ahçısı ve hademe arıyor. Evvelce çalıştıkları yerden bonservisli olanlar tercih olunur. Şehzadebaşı Toros Kız Talebe Yurdu müdürlüğüne her gün müracaat edilir. — 1

TUHAFFE MAĞAZASINDA — Çalışmak üzere bir kıza ve erkek tuhafiyeye işinden anlar bir gece ihtiyaç vardır 21220 telefonla müracaat. —

TİCARİTHANEMİZDE SATIŞ MEMURLUĞU — Yapmak üzere piyasada çalışmış tecrübeli iki satış memuruna ihtiyacımız var. Ve bir de tecrübeli daktilo bayana ihtiyaç vardır. Kadri Tunca ve Şürekas, Tahtakale Şehzadehan 3 No. — 1

3 - SATILIK EŞYA

BİR ADET HAKİKİ BİRAÇVAYO KÜRK MANTO SATILIKTIR — Beyoğlu İstiklal caddesi 234 numaralı Yekta tuhafiyeye mağazasına müracaat. —

SİYASİ, EDEBİ, AHLAKİ, TARİHİ — Makaleleri ve hikâyeleri meşhur Akşam gazetesinin bir kolleksiyonunu almak isteyenler konuşulacak yer tâyn edil mektuplarını Halil Fenerinde Ziya Korkuda göndermeleri. — 1

SATILIK SÖMİNE — Odun ve kömür yakar Avrupa mamulâtından sırlı 83x80x55 büyüklüğündedir. Fatih İtfaiye caddesi Güneş apartmanı No. 2 ye müracaat. — 1

KELEPİR SANDAL — 6,5 metre-dir. Yelkenli ve zengin takımlarla 200 liraya satılıktır. Kadıköy Fener stadi yanında Kurbağalıdere kenarında Şefikbey sokak No. 19 —

SATILIK — 45 santim Strong demir planya tezgâhi, Galata Kalafat-yeri Yemenclerler caddesi 29 numaraya müracaat. — 1

ACELE SATILIK — Erliman sinema makinesi. Müracaat: Beyoğlu İstiklal caddesi 198/2 tüccar terzi Bekir Yılmaz. — 1

ACELE SATILIK — 120 Desil (Seandell) akordiyonu ile (Pfaff) dik-iş makinesi. Adres: Aksaray Gençler Pazarı. —

4 - Kiralık - Satılık

SİLİVRİ ECZANESİ DEVREN SATILIKTIR — İstekillerin Fatih Mal-müdürlüğünde bay Abidin'e müracaatları. — 1

KADIKÖYÜNDE SATILIK EV — Mühürdar Yaverbey sokagında 15 sayılı, 3 katlı, 7 odalı, terkos, elektrik ve havagazı havli gayet kullanışlı bahçeli ahşap ev ehven flatle acele satılıktır. 23367 telefon numarasına müracaat. — 1

ACELE SATILIK APARTIMAN — Beyoğlu Kalyoncuokulluk İngiliz sarayından aşağı Hamalbaş Yeni-yol Saman meydanı Petro Faci firması yanında Tefvik Efendi sokagında 31/1 numaralı senevi 1200 lra iradı bulunan üç katlı müceddet Güneşli apartman, tekdakilere müracaat. —

SATILIK İKİ DAİRELİ, YARIM KARGİR HANE — Yeni tamir edilmiş, hem oturma, hem irat. Ön cephesi kübik serpm, arkası yağlı boya. Üsküdar'da Salacak, Harem iskelesi arasında, 10 - 12 de (80093) numara-ya telefon. — 2

BAHÇE İÇERİSİNDE MÖBELELİ MÜSTAKİL DAİRE — Bir antre, oda ve müstemlatından mürekkep Alman sefarethanesi yanında Çiftteyev sokak 11 Esen apartmanında kirala-lıktır. — 2

İKİ KATLI AHŞAP — Suyu, elek-triği mevcut Yenikapı İstasyon Al-boyacılar (39) sahili tagraya gidecek, (3000) lıracı pazarlıksız satılık ha-ne. Her gün içindekilere. — 2

ŞİŞLİDE SATILIK APARTIMAN — Beş ve dört odalı dört kat ayrıca bodrum bahçe, taksimatı mükemmel, konforu tam, nezareti emsalsiz, oda-ları büyük, bina metindir. Senelik irat 2400 lra. Şişlide tütüncü Zekeriyaya müracaat. — 1

ACELE KİRALIK — Şişlide telefon-lu, mobilyalı apartman. Tafsilat te-lefon No. 81542.

16000 LİRAYA SATILIK — Yeni bitmiş apartman. Kurtuluşta Boz-kurt cadd. tramvaya bir dakika 3 katlı 3 odalı bir katında banyo se-ne geliri 912 lra 3 sene vergisiz. Mü-racaat: Taksim Sıraserviler 42

KELEPİR — Az parayla iş yap-a-caklar Kadıköy Moda caddesi Ley-cek sokakta işler vaziyette bulunan 24 sayılı bakkalıye (sahibi tagraya gide-ceğinden) parayla veya garantili bir senetle devren satılık, kiralıktır. İçin-dekilere müracaat. —

MOBİLYALI — Bir Alman öğret-men aliesi yanında temiz bir oda ki-ralıktır. Pazardan maada her gün 4 - 7 ye kadar İstiklal caddesi 133 Hasan bey Ap. 2 nci merdiven 1 inci kat, 6 No. — 1

DEVREN SATILIK DÜKKAN — Taksim meydanının en işlek yerinde; sahibinin şahsi sebepler dolayısıyla terkî meslek edeceğinden devren satılıktır. Müracaat: Tel: 42644 — 1

ŞİŞLİDE 900 M.M. YAKIN SATI-LIK KELEPİR AKSA — 10 bin liraya acele satılıktır. Saat 12 de 80093 Te. No. müracaat. — 1

PANSİYON ARANIYOR — Önemli bir müessesede çalışan emeklî bir öğretmen kimsesiz bir alle ne-zinde pansiyoner olmak istiyor. Halîc semtleri tercih olunur. Akşam'da A.Y. rumuzuna mektupla müraca-atları. —

HAYDARPAŞA RIHTIM CADDE-SİNDE — Apartman, ev, depo, gara-j yapmağa son derece elverişli müfrez arsalar acele satılıktır. Mür-aat: Tel. 60632. — 1

SATILIK EV — Çarşıkapı tram-vay durağına karşı Hattat sokak 4 Kandilli sokak 9 numaralı 8 odalı elektrik terkos havagazı tesisaatlı kargir ev satılıktır. Kumkapı Çadreci mahallesinde Kurban sokak 1 numaradan sorsunlar. — 5

SATILIK KIRAAATHANE VE MO-BİLYASI — Adres: Fatih Malta tram-vay durağı No. 73 Tunca Kiraathane-si. Müzayedede günü 28/11/942 pa-zartesi günü saat 14 te. —

KİRALIK BAHCİLİ EV — 4 oda sa-lon mutfak banyo, nezaret konfor. Üsküdar Sultantepe İmam sokak 13/1 Tel: 60075 — 1

SATILIK APARTIMAN — Eyüpsul-tanin merkezinde Peshane caddesin-de üç kat her katta birer daire al-tında 2 dükkân olan sağlam apart-man yarı hissesi acele satılıktır. Gö-rümek için İstanbul Borsa kiraat-hanesinde Hilmi Kocabalkana mü-racaat. — 2

5 - MÜTEFERRİK

SERMAYE — Altı bin lra koy-mak ve kendim de çalışmak üzere esash bir iş arıyorum. Tafsilat mek-tupla Beyoğlu posta kutusu 2271 nu-maraya müracaat. —

ALMANCA DERSLERİ — Usulî tedrisi mükemmel olan bir Alman öğretmen Alimanca dersleri vermek-tedir. Temiz mobilyalı bir oda kiralıktır. Pazardan maada her gün saat 4 ten 7 ye kadar İstiklal caddesi 133 No. Hasan bey apartman 2 nci mer-diven 1 inci kat 6 No. ya müracaat. — 4

BİR İNGİLİZ BAYI — Ehven ile-tile mükemmel İngiliz İspan dersi-ri verecektir. Çok kolay, pratik ve seri metod «LESSONS» rumuzuna mektupla müracaat. — 1

MEKTUPLARINIZI ALDIRINIZ — Gazetemiz idarehanesinde adres olarak göstermiş olan karileri-mizden —

Dipl - İng - G. Z - Göztepe — Yönder - Lessans - P. S. K. — Dokma - S. T. K. M. H. — A. Ş. B. — M. V. — namlarına gelen mektupları idarehanemizden alduralmaları rica-

İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünden:

M.K.N.	İhale günü 30/11/942	Bedel	Teminatı	Lıra Kuruş	Eşya cinsi	Ambarı
105	6	500	80	00	6 00	Hava gazı saati (ec-nebiye götürülmek üzere)
375	26	000	70	00	6 00	Dövlümemiş beyaz biber (ecnebiye gö-türülmek üzere)
3930	61	000	100	00	7 50	Demir kutu içinde çelik gerit metre (ec-nebiye götürülmek üzere)
128	36	500	80	00	6 00	Baytarlıkta müsta-mel haşarat ila-fına mahsus müs-tahzar
368	28	000	120	00	10 00	Asbestos ip
395	3	650	211	00	17 00	Flî dişi işlenmiş
568	1755	000	1470	00	111 00	Adi demir tel
566	46	000	130	00	10 00	Mağa mukavvadan çubuk
571	88	000	254	00	20 00	Bir renkli cam sofra ve salon eşyası
572	29	000	125	00	10 00	Sade kesme cam sofra ve salon eşyası
648	27	000	70	00	6 00	Manyato
650	93	000	100	00	7 50	Adi radyotör kapağı
653	12	000	125	00	10 00	Trebantin esans Çubuklu

Yukarıda yazılı eşya üzerinde gösterilen günlerde saat 13 de açık artırma ile satılacaktır. Satıştan üç gün evvel saat 9-12 arasında eşya ambarlarında görülebilir. Satış Şirkeci Reşadiye Caddesi Gümrük Satış Müdürlüğündedir. Kanunî vesikaların ibrazı ve teminatın satış günü saat 12 ye kadar yatırılması lazımdır. (1377)

Türkiye Eczacıları Deposu

Anonim Şirketi İdare Meclisinden:

Şirketimizin 17/11/942 tarihinde toplanan fevkalâde Umum Heyet'inde beheri 100 Türk lirası kıymetinde 8000 hisse ihracı suretile sermayenin 600.000 lra çıkarılmasına karar verilmiştir.

Eski hissedarların malik oldukları hisseler miktarınca yeni hisselerden almak hususunda rüçhan hakkına malik oldukları ve bu hakkın kullanılması 15/12/942 de biteceği ve bundan sonra hisselerin diğer taliplere satılacağı Ticaret kanununun 394 üncü maddesinde tevfiğin hissedarlara tahmin ve her hissedarın iştirak edeceği hisseler miktarının nisf bedelini nihayet 31/12/942 tarihine kadar Şirkete gönderilmesi lazımdır. (1750)

Devlet Deniz Yolları İşletme Umum Müdürlüğü İlanları

İSKENDERUN POSTASI

İstanbuldan 27/11/942 cuma akşamı İskenderun yoluna kalkması icabe-den (KONYA) vapuru bir hafta rötarla 4/12/942 cuma saat 18.00 de kal-kacaktır. (1750)

Denizyolları umumî yük navul tarifesi, yapılan zamlar dolayısıyla tādil edilmiştir.

1 ilkkünun 942 tarihinden itibaren İstanbuldan hareket edecek olan vapurlarla yapılacak nakliyyatta yeni zamlı tarife tatbik olunacaktır. Acentalardan izahat alınabilir. (1708)

Mavna enkazı ve yonga satılacak

Münakalat Vekâleti devlet İlanları İşletme umum müdürlüğünden: İşletmemizin şehir dahilinde muhtelif atelyelerinde birikmiş takriben 55 ilâ 60 ton miktarda mavna ve sair vesait tamiratında husule gelmiş ahşap enkaz ve parçalar açık artırma suretile satılacaktır. Muhammen bedeli 1800 bin sekiz yüz lira ve muvakkat teminatı 135 yüz otuz beş liradır. İhalesi 11/12/942 tarihine rastlayan cuma günü saat 15 de Galata rihtimundaki umum müdürlük binasında toplanacak olan satın alma komisyo-nunda yapılacaktır. Şartname her gün sözü geçen komisyonda görülebilir. (1761)

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum idaresi İlanları

Muhammen bedeli (2370) iki bin üç yüz yetmiş lra (40) kırk kuruş olan (488) dört yüz seksen sekiz adetden ibaret muhtelif eb'atta ambuvatmanlı dökme skıntı borusu ve tefferruatı (5. Birincikanun, 1942) cumartesi günü saat (11) on birde Haydarpaşada Gar binası dahilindeki komisy on tarafın-dan açık eksilime usulile satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin (177) yüz yetmiş yedi lra (78) yetmiş sekiz kuruşluk muvakkat teminat ve kanunun tayin ettiği vesakile birlikte eksilime günü saatine kadar komisyona müracaatları lazımdır. Bu işe ait şartnamlar komisyondan parasız olarak dağıtılacaktır. (1728)

Deri ve Barsak Arttırma İlanı

Türk hava kurumu İstanbul vilâyet şubesinde: Kurban bayramında teşkilâtımız tarafından toplanacak deri ve barsaklar pazarlık suretile ayrı ayrı arttırmaya konulmuştur. 2/12/942 çarşamba günü saat onda arttırılması yapılacak olan fiat mu-vafık görüldürse ihale edilecektir. Taliplerin nakit veya Devletçe muteber bir banka mektubu olarak deri için bin beş yüz, barsak için de üç yüz lra muvakkat teminat akçelerle mezkûr gün ve saatte Çarşalolundaki sübe merkezinde bulunmaları. Şartnamları arzu edenler vilâyet şubesine müracaatla alabilirler. (1562)

Sihhat ve İctimaî Muavenet Vekâletinden:

Terkiplerinde kininden eser bulunmayan bazı komprimelerin kinin komprimeleri diye satışa çıkarılmış olduğu yapılan tekkik ve takiplerden anlaşılmaktadır.

Memleketimizde şimdî devlet ve Kızılay'dan başka kinin komprime-leri yoktur. Bunlardan başka markalı alanların mevcudları da bundan ev-ve hükûmetçe toplanılmıştır. Binaenaleyh evvelce de ilân edildiği gibi dev-let ve Kızılay kininden başka kinin komprime ve drajelerinin sahte ol-duğu ve kullanılmaması lazım geldiği elihle halkımızın bunları satın al-mamaları tavsiye ve ilân olunur. (1727)

DOKTOR

Fethi Erden LABORATUVARI

(Cerrahpaşa hatanesi bakteriyolo-ğu) Kan, idrar, balgam, me-vaddi gaita tahlilleri ve (İdrar vasıtasile gebeliğin ilk günlerin-de kati teşhisi) yapılır. Beyoğlu, Fethiye giderken Meşelik sokakı Taksim apartman. Tel: 40534.

KEMAL CENAP

Lamartin caddesi 5. Doğ u Palas N. 14. Taksim. Telefon: 42622

KÜÇÜK İLAN

okuyucularımız arasında **EN SERİ,**
EN EMİN
EN UCUZ
vasıtdır. Alım, satım, ki-ra işlerinde iş ve işçi için ist-fide ediniz.

Lokman Hekim

(Dr. HAFİZ CEMAL)
Dahiliye müte'assisi
Divanyolu. 104
Muayene saatleri Pazar hariç

Denizcilere ilân

Devlet limanları işletme umum müdürlüğünden: Karadeniz boğazı haricindeki ziyah şamandra

Rumeli fenerinin 13° hakiki cihetinde ve 11 mil mesafede ve A. 41. 24' 35." Ş T. 29. 09. 30." S. G. Coğrafi mevkinde bulunan ve asettien gazı ile yapıp her 10 saniyede tek beyaz şimşek gösteren Karadeniz boğazı haricindeki ziyah şamandra 21/11/942 tarihinde esen şiddetli fırtına tesiri ile yerinden kopmuştur. Be-delmuayene tekrar aynı mevkîye konulacak olan mezkûr şamandranın ya-rdine konulduğu ve yakıldığı ayrıca ilân edilmeyecektir. (1760)

İs. Jandarma Sa. Al. Ko. nundan:

(1615) lra (70) kuruş tahmin bedelli (36) kalem matbaa malzemesi 27/11/942 cuma günü saat 15 te İstanbul - Taksim J. Sa. Al. komisyonumuz-da açık eksilime ile alınacaktır. Muvakkat teminat (121) lra (18) kuruştur. Malzemenin miktar ve cinsleriyle sair tafsilât şartnamesinde yazılıdır. Şart-name parasız her gün komisyonumuzdan verilir. İstekillerin teminat mektup veya mahkuzları ve sair emvaki ile eksilime gün ve saatine kadar komisyona

FAR

HASAN FARE ZEHİRİ

Fındık faresi, Sığan, Taria faresi ve bütün fare nevirlerini öldürür. Bir parça yağlı ekmeğe veya pastırma üzerine sürülüp de farelerin bulunduğu yere bırakılırsa bu mükemmel gıdayı seve seve yiyen fareler derhal ölümler. Küçük fındık fareleri için fare buğday zehirlerinden serpmelidir. Buğday 25, Macun halinde 50, şişe 75, dört misli şişe 125 kuruştur. **HASAN DEPOSU ve ŞUBELERİ.**

HER AYIN BİRİNDE PARANIZIN MEYVASINI TOPLARSINIZ

TÜRK TİCARET BANKASI A.Ş.

HOLANTSE BANK - ÜNİ N.V.

İSTANBUL ŞUBESİ

GALATA: KARAKÖY PALAS

AJANSI: MEYDANCIK, ALEMLİ HAN

BÜTÜN BANKA MUAMELELERİ KASA İCARI

MERKEZİ KÜRASAO

ŞUBELERİ AMSTERDAM - ROTTERDAM - BUENOS AIRES

CARACAS - MARACAIBO - HAIFA - WILLEMSTAD - ORANJESTAD

RIO DE JANEIRO - SANTOS - SAO PAULO

HUSUSİ HASTANE

Birinci sınıf operatör Noroşirürjiyen ve Estetik cerrahisi mütehassısı

Dr. CAFER TAYYAR KANKAT

Şişli Cerrahi Kliniği

Her nevi erkek ve kadın ameliyatları, sinir, dimağ ve nuhal şevki ameliyatları, (ESTETİK: YÜZ BURUŞUKLUĞU, MEME, KARIN SARKIKLIĞI ve ÇİRKİNLİKLERİ - GENÇLEŞTİRME ve GÜZELLİK AMELİYATLARI) (Yüzdeki fazla kılların elektrikle tedavisi) kadın rahım hastalıklarının Elektrik ve Diatermi ile tedavisi. Muayene: Saat 10. 12

Telefon: 80093

BEYOĞLU KLÜBÜNDEN:

Kulübümüzün umumî heyet içtimalı 28/11/942 cumartesi günü saat 14 de Kulüp salonunda yapılacaktır. Sayın azaların teşrifleri rica olunur.

İLAN

Büyük tamirat atölyeleri olan Anadolu'da bir müessese

Atölye Ustabaşısı Aramaktadır

Aşağıdaki şartları haiz olanların A. B. C. rumuzuyla İst. 176 posta kutusu adresine yazı ile müracaatları:

- 1 — Türk olmak,
- 2 — Mühendis veya Sanat mektebi mezunu olmak,
- 3 — Büyük atölyelerde usbaşılık yapmış olmak,
- 4 — Yaşı 40 dan fazla olmamak ve askerlikle alakası bulunmamak,
- 5 — Sıhhi ve ahlaki vaziyetlerini vesikalarla tevsik edebilmek,
- 6 — Bilhassa torna, freze işlerinde derin vukuf ve pratik tecrübesi olmak,
- 7 — Marangoz işleri, plk ve sarı döküm, teneke ve saç işleriyle kaynakçılıkta, işlerin umumî takip ve idaresini mümkün kılacak derecede umumî malûmatı olmak.

Almanca veya İngilizce okuduğunu anlayacak derecede olanlar tercih edilir.

Elverişli olanlar kabiliyetine göre 250 liraya kadar aylık ücret alabilecek, hayat pahalılığı za mmından istifade edecek ve iş kanununa göre yapacağı fazla mesaiden ayrıca ücret alabilecek, 3659 sayılı kanuna tâbi olmayacaktır.

Ayrıca çalışma, liyakat ve gayretine göre takdir edilmek üzere senede iki maaş nispetinde ikramiye de verilebilecektir.

Müessese tarafından bilâbedel konforlu mesken temin edilmektedir.

ASETİLOPİRİN NEŞET

Grip - Nezle - Baş ve Diş ağrıları

SOĞUK ALGINLIĞINA KARŞI TESİRİ KATİDİR.

2 lik zarf ve 20 lik tüpleri her eczaneden arayınız.

Türk Maden Mühendisleri Cemiyetinden:

Türk Maden Mühendisleri Cemiyeti esas nizamnamesinin 10 uncu maddesine tevfi kan senelik kongramız 4/12/942 cuma günü saat 15 te Zonguldakta Türk Maden Mühendisleri Cemiyeti salonunda akdedileceğinden sayın cemiyet âzalarının sözügeçen gün ve saatte kongrada hazır bulunmaları ve inkân olmadıkları takdirde Zonguldakta bulunan arkadaşlardan birisine vekâlet verdiğine dair Cemiyet riyasetine bir mektup veya telgraf göndermeleri lüzumu ilân olunur.

Türk Maden Mühendisleri Cemiyeti RUZNAME:

- 1 — Açılış.
- 2 — Kongra riyaset divanı seçimi.
- 3 — Geçen devreye ait muamelâtın kongraya arzı, yıllık raporun okunması ve idare heyetinin ibrası.
- 4 — Yeni idare heyeti seçimi.
- 5 — Yeni devreye ait bütçenin tanzimi.
- 6 — Arzu ve dileklerin tetkiki.
- 7 — Kapanış.

Memur alınacak Hariciye vekâletinden

Hariciye Vekâletine, talimatnamesine tevfi kan mûsabaka ile 11 inci dereceden memur alınacaktır.

Mûsabaka imtihanı 14 birinci kânun 1942 pazartesi günü saat 9,30 da Hariciye Vekâletinde yapılacaktır.

Mûsabakaya iştirak için taliplerin memurun kanunun 4 üncü maddesinden başka aşağıda yazılı evsafı da haiz olmaları lâzımdır.

Hukuk, mülkiyenin siyasi ve idari şubelerinden ve fakülte derecesindeki yüksek ticaret mektepleri veya hariciye mesleği ile alakası bulunan mûmasıl ecnebi yüksek mekteplerinin birinden mezun olmak ve yaşı otuzu geçmemiş bulunmak.

Askerliğini yapmamış olup da her hangi bir suretle muvakkaten tecil edilmiş olanlar imtihana girebilirler. Ancak muvaffak oldukları takdirde askerliklerini yapıp dönünceye kadar namzet olarak kalırlar.

Mûsabaka imtihanı şöyledir:

- 1 — Türkçe ve Fransızcadan tahrir ve terceme (eleme)
- 2 — Hukuku medeniye, hukuku düvel; hukuku hususiyel düvel, İktisat, maliye ve tarihi siyasi (1715 den zamanımıza kadar) (tahriri ve şifahi)
- 3 — Üstü mizanı doldurmak şartile (alınacak adede göre) en fazla numara alanlar mûsabakayı kazanmış olacaklardır. (Mûsavat halinde Fransızcadan başka bir ecnebi diline vukuf sebebi rüchandır.)

Taliplerin mektep şahadetnameleri, askerlik vesikaları, iyi durum ve sağlık kağıtları ile hüviyet cüzdanları veya tasdikli suretlerinin bir istida ile 4 Birincikânun 942 akşamına kadar Vekâlet siçli ve memurun dairresi umum müdürlüğüne tevdi etmeleri lâzımdır. (Bu tarihten sonraki müracaatlar kabul olunmaz.)

Dikkat: Tarihli siyasi gelecek seneki imtihanında 1848 den zamanımıza kadar olan devreyi ihtiva edecektir. (1869)

En makbule geçecek hediye

Dünyada büyük şöret kazanmış İngiliz markalı bir

PARKER

DOLMA KALEMİDİR

Her kırtasiye ve büyük mağazalardan isteyiniz.

Türkiye İş Bankası

Küçük Cari Hesaplar

1943 İKRAMİYE PLANI

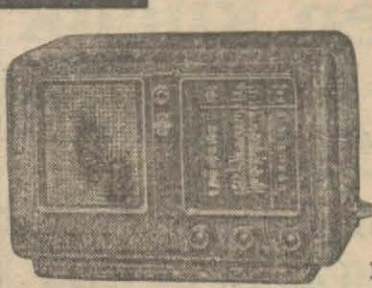
KEŞİDELER: 1 Şubat, 3 Mayıs, 2 Ağustos, 1 İkinciteşrin tarihlerinde yapılır.

1943 ikramiyeleri

	1 adet 1999 Liralık	1999 — Lira
1 »	999 »	999 — »
1 »	888 »	888 — »
1 »	777 »	777 — »
1 »	666 »	666 — »
1 »	555 »	555 — »
1 »	444 »	444 — »
2 »	333 »	666 — »
10 »	222 »	2220 — »
30 »	99 »	2640 — »
60 »	44 »	2640 — »
250 »	22 »	5500 — »
334 »	11 »	3674 — »

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda talihinizi de denemiş olursunuz.

MINERVA

Viyannanın en meşhur RADYOLARI gelmiştir. Her yerde arayınız. Türkiye Umumi Vekili: **Abdurrahman İmre**

Eminönü Nail bey Han No. 4. Tel: 23521

Atölyemizde, her marka Radyo tamiraty yapılır.

Telgraf Memuru Alınacak

Devlet Demiryolları umum müdürlüğünden:

- 1 — Teşkilât garhındaki tel evlerinde bilfiil muhabere memurluğunda çalıştırılmak üzere mûsabaka ile 40 telgrafçı alınacaktır.
- 2 — Mûsabakada kazananlardan orta okul mezunlarına 60 ilk okul mezunlarına 40 lira ücret verilecektir.
- 3 — 5 Birincikânunun 1942 günü saat 14 de Haydarpaşa, Ankara, Balıkesir, Kayseri, Malatya, Adana, Afyon, İzmir, Sirked ve Erzurum işletme merkezlerinde yapılacaktır. Müracaatlar bu işletmeler ve Atelye müdürlüğü istasyon şefliklerince kabul olunur.
- 4 — Mûsabakaya iştirak şartları şunlardır:
 - 1 — Türk olmak,
 - 2 — Ecnebi bir kimse ile evli olmamak,
 - 3 — 18 yaşını bitirmiş ve 30 yaşını geçmemiş olmak, (30 yaş dahil)
 - 4 — Askerliğini yapmış olmak,
 - 5 — İşletme merkezlerinde yapılacak telgraf muhabere memurluğu imtihanında muvaffak olmak,
 - 6 — İdare doktorları tarafından yapılacak muayenede sıhhi durumları demiryol işlerinde vazife görmeğe elverişli bulunmak,
 - 5 — Müracaat istidalarına bağlanacak vesikalar şunlardır. Nüfus cüzdanı, veya tasdikli sureti, diploma veya tasdikname, askerlik vesikası ve askerlik yoklamaları, pollsten tasdikli iyi hal kağıdı, çiçek aşısı kağıdı, evli ise evlenme cüzdanı, 6 adet vesikalık fotoğraf.
- İstidalar en son 3 birincikânun 1942 günü saat 12 ye kadar kabul olunur. (1453)

Devlet şurası reisliğinden;

- 1 — Devlet Şurasında münhal bulunan ikinci sınıf müzâlimlikler için 28/11/942 cumartesi günü saat 10 da Ankara'da Devlet Şurası binasında mûsabaka imtihanı yapılacaktır.
- 2 — İmtihana girebilmek için hukuk veya İktisat fakülteleri ve yahut siyasi bilimler okulu veya bunlara muadil olduğu Maarif Vekâletince tasdik edilmiş olan yabancı memleket fakülte ve yüksek mekteplerinden mezun olmak şarttır.
- 3 — İmtihana gireceklerin yaşları 30 u geçmiş olmayacaktır.
- 4 — İmtihanda muvaffak olacakların memuriyete alınmaları memurun kanununun 4 üncü maddesinde yazılı şart ve vasıfları haiz bulunmalarına bağlıdır.
- 5 — İmtihanda muvaffak olanlara 30 lira asıl maaş verilecektir.
- 6 — İmtihanda muvaffak olanların başka bir müesseseye devam etmeyecekleri ve ettikleri takdirde müstafi addolunacakları hakkında bir taahhütname vermeleri şarttır.
- 7 — Mûsabaka imtihanı aşağıda yazılı mevzulardan yapılacaktır.
 - A — Esas teşkilât hukuku
 - B — Umumi surette idare hukuku ve bilhassa aşağıdaki kanunlar 3546 sayılı devlet şurası kanunu, idari kaza nazariyatı Türkiye cumhuriyeti teşkilâtı Memurun kanunu Memurun muhakemat kanunu ve bu işle alakalı diğer kanunlar vilâyet idaresi ve idareî umumiyeye vilâyet kanunları, Belediye kanunu Madenler hakkında mevzuat C — Maliye
 - 8 — İmtihana girmek isteyenler nüfus hüviyet cüzdanları ve tahsil vesikaları ve iki kta vesika fotoğrafları ile birlikte arzuhalle 27/11/942 günü akşamına kadar devlet şurası umumî kâtipliğine müracaat etmeleri. (1551)

İhracat ticaretile meşgul tacirlerimizin nazarı dikkatine

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasından:

4226 numaralı kanunun 3 üncü maddesine göre ihracat ticaretile meşgul müesseselerin 3018 sayılı kanun hükümlerinden istifade ederek istihlal eylemiş oldukları ruhsatnamelerin her yılın ikinci kânun ayında ticaret vekâletince vize edilmesi lâzımgelmektedir. Vize muamelesinden, ruhsatnamelerin tabi olduğu miktarda damga pulu illsaki suretile resim alınacaktır. Bu aydan sonra vize edildiğine dair ticaret vekâletinin tasdikini ihtiva etmeyen ruhsatnameler muteber addedilmeyeceğinden bu ruhsatnamelere müsteniden gümrüklerce muamele yapılmıyacaktır.

Tacirlerimizin ruhsatnamelerini vize ettirmek istediklerine dair vekâlete takdim olunacak istida ile birlikte 1/12/942 tarihinden itibaren odamız muamelât şubesine müracaatları ehemmiyetle ilân olunur. (1726)

Muhasebeci araniyor

Gölcükte bulunan Deniz fabrikaları umum müdürlüğü emrinde istihdam olunmak ve kanunî durumuna göre 280 liraya kadar ücret verilerek üzere bir muhasebeci alınacaktır.

İsteklilerin Ankara'da M. M. V. Deniz Müsteşarlığına ve İstanbul'da da Deniz Levazım Amirliğine hemen müracaatları. (1563)

öksürenlere: KATRAN HAKKI EKREN

Satin alıyoruz

İyi bir halde veya yeni

Yazı makineleri

ve

Klasör dolapları

Satin alıyoruz. Galatada Jurnal Doryan gazetesi adresine «Makine» rumuzıyla yazılması

SATILIK

Zeiss Mikroskobu

Sirkedde Merkez eczanesi sahibi bay Ali Rızaya müracaat

Karar hülâsasıdır

İhtikâr 942/592

Millî Korunma kanununa muhalefetten Karaköyde Havyar handa 2 numarada manavlık ticaretile meşgul Mehmet oğlu Mehmet hakkında İstanbul İkinci Millî Korunma mahkemesinde cereyan eden muhakemesi neticesinde suçlunun fiili sabit olduğundan Millî Korunma kanununun 31/2, 53/1 ve 63 üncü maddeleri mucibince yirmi beş lira para cezası ödemesine ve hüküm katillegiğinde ücreti suçluya ait olmak üzere karar hülâsasının Akşam gazetesinde negredilmesine 1/11/942 tarihinde karar verildi. (1717)

Zayı — 1236 No. lu maaş cüzdanıma ait berat cüzdanımı kaybettim, yenisini çıkartacağımın eskisinin kaymeti yoktur. Şefika Yalçın

Zayı — Galata nüfusundan aldığım nüfus hüviyet cüzdanımı ve Muin Zafer gemisinde yaptığım askeri terhis tezkeremi zayı ettim, yenisini alacağımın eskisinin hükmü olamayacağı ilân olunur. Arab Cami Mahkeme sokak No. 29 Mahmut oğlu Mehmet Yıldırım 1320